

Erfdelen
**Met drie
generaties onder
één dak is oma
altijd dichtbij**

Duo-interview
**Gedeputeerde
Wilma Dirken en
haar moeder praten
samen over later**

Laaggeletterdheid
**Ria leerde op
haar 55ste lezen
en dat was een
verademing**

ons

**magazine
voor
senioren**

**SENIOREN
BRABANT-ZEELAND
OKTOBER 2024**

*VOF de Kunst-zanger
Nol Havens:*

**‘Pas jaren later
besepte ik dat het
heel speciaal was’**

JAARGANG 14 - OKTOBER - 2024

ONS Magazine is een uitgave van de provinciale KBO's van Brabant, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen, Limburg, Overijssel, Utrecht, Zeeland en diverse KBO-afdelingen in Drenthe, en wordt 11 keer per jaar bezorgd bij 210.000 leden.

ISSN 2211-5277

REDACTIE KBO-BRABANT

Jacqueline Cuppers, Adri van Esch, Truus Noij, Wilma Schrover

Postbus 3240, 5203 DE 's-Hertogenbosch
(073) 644 40 66, redactie@onsmagazine.nl

REDACTIE EN VORMGEVING

Vrhl Content en Creatie, www.vrhl.nl

UITGEVER EN ADVERTENTIES

Performis BV, Den Bosch, Hans Peijnenburg *uitgever*,
Etienne Victoria *partnerships*, Misha Stork *advertising*,
www.performis.nl, ons@performis.nl

KBO-Brabant/Zeeland draagt op geen enkele wijze verantwoordelijkheid voor advertenties/bijsluiters in *ONS Magazine*.

LIDMAATSCHAP

Wilt u lid worden van de KBO in Brabant, ga dan naar www.kbo-brabant.nl/word-kbo-lid. Voor Zeeland, ga naar: www.kbozeeland.nl/Over-ons/Lid-worden. Daar vindt u de contactgegevens van uw lokale KBO-afdeling.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt zonder toestemming vooraf van KBO-Brabant/Zeeland. Het toesturen van foto's en teksten impliceert toestemming tot publicatie in *ONS Magazine*. Toegestuurde foto's en teksten worden niet automatisch geplaatst.

www.kbo-brabant.nl

www.onsmagazine.nl

 www.facebook.com/kbobrabant

 [@kbo_brabant](https://twitter.com/kbo_brabant)

Welkom thuis bij Senioren Brabant-Zeeland

We hebben er lang over gesproken. In bestuursvergaderingen, regionale beraden en algemene ledenvergaderingen, in afdelingen en adviescommissies. Met leken en deskundigen. Het praten over en zoeken naar een nieuwe naam voor KBO-Brabant was een langdurig, zorgvuldig proces. Dat kan ook niet anders met een naam die zo diep geworteld is in onze provincie en daarbuiten en waaraan zoveel mensen zich verbonden voelen. Tegelijkertijd zagen we steeds meer afdelingen hun naam veranderen en in een peiling onder onze afdelingsvoorzitters sprak slechts 31 procent zich uit vóór behoud van de naam KBO.

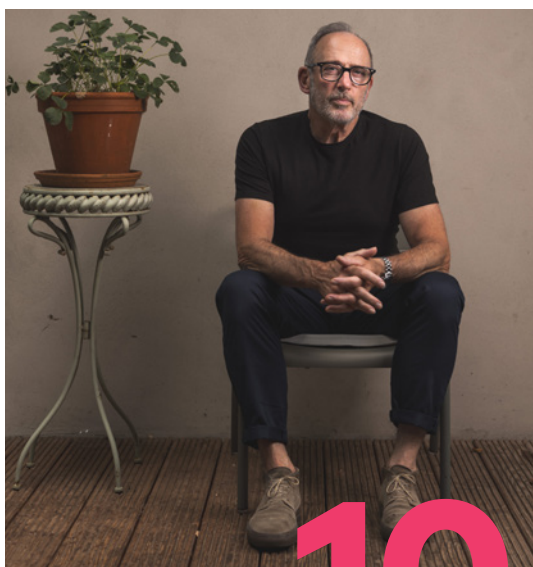
De tijd was rijp om ook voor KBO-Brabant een knoop door te hakken, ook met de komst van KBO Zeeland in het verschiep. Onze leden bleken in ruime meerderheid te kiezen voor Senioren Netwerk Brabant-Zeeland. Een naam die onze vereniging inclusiever maakt en die duidelijker aangeeft voor wie we op aarde zijn. De K van katholiek is nu weliswaar uit onze naam, maar verdwijnt niet zomaar uit het DNA van onze driekwart eeuw oude vereniging. Het dragen van zorg en verantwoordelijkheid voor elkaar, het omzien naar elkaar, gemeenschapszin, onderlinge en maatschappelijke solidariteit en gerechtigheid en daarvoor samen opkomen blijven onze uitgangspunten.

En in de goede katholieke traditie hebben we een doopnaam in onze statuten - Senioren Netwerk Brabant-Zeeland - en een kortere roepnaam voor de dagelijkse praktijk: Senioren Brabant-Zeeland. Die roepnaam zult u de komende tijd steeds vaker voorbij zien komen. We vervangen onze oude naam stapsgewijs door Senioren Brabant-

Zeeland. En wie goed naar ons nieuwe logo kijkt, ontdekt een knipoog naar ons rijke verleden. Maar dat ziet alleen de goede verstaander. Zoals u en ik.

Leo Bisschops, voorzitter

10

MENSEN

10/ Zanger Nol Havens: 'Ik wilde toen niet zingen over wat ik had meegemaakt, het was nog te vers'

40/ Duo-interview met Wilma Dirken en haar moeder: 'Het beeld is nog vaak dat er slechts één soort oudere bestaat'

46/ Met Tweede Kamerlid Judith Tielen in gesprek over gezondheidszorg: 'We moeten niet meer wachten tot er ineens iets ernstigs gebeurt'

ONS BELANG

23/ Steffie.nl legt moeilijke dingen op een makkelijke manier uit

52/ Criminelen doen zich voor als politieagent: 'Bel 112 en laat niemand binnen'

LEVEN

16/ Ria schaamde zich lange tijd voor haar laaggeletterdheid: 'Ik ga nooit meer terug naar school, dacht ik toen'

24/ Zangers aan het ziek- of sterfbed: 'Als we zingen valt alle ruis en schijn weg'

34/ Met drie generaties onder één dak: 'Als ik geen zin heb in aanspraak kan de deur op slot'

62/ Win een Spark Bike: 'De perfecte elektrische vouwfiets die u moeiteloos overal naartoe brengt'

16

46

52

40

ELKE MAAND

- 06/** Schrijf ons
- 15/** Fotoalbum
- 31/** Juridische helpdesk
- 32/** Ons kloppend hart
- 51/** Onze hulp
- 57/** Onsje geluk
- 58/** Ontspanning
- 61/** Op zoek
- 62/** Puzzel

Seniorenmarkt kring Oss

Wilt u meer weten over zorg en welzijn, ontspanning en/of bewegen, medische ondersteuning of wonen en zorg voor later? KBO-kring Oss organiseert op zaterdag 19 oktober een seniorenmarkt in De Berchplaats in Berghem, waar u terecht kunt met al uw vragen. U kunt natuurlijk ook komen voor de gezelligheid. Marie-Christien Verstraten en het mannenkoor Kabelgat Ramblers verzorgen optredens, er zijn verschillende hapjes en drankjes te krijgen en er zijn demonstraties van gezond en veilig bewegen. Entree en parkeren zijn gratis.

Meer info: www.seniorenmarktoss.nl

doe mee!

Reageren op artikelen
in *ONS Magazine*?

Stuur uw reactie naar
Redactie *ONS Magazine*,
Postbus 3240, 5203 DE
's-Hertogenbosch.

Mailen kan ook:

**redactie@
onsmagazine.nl**

Vergeet niet uw naam,
adres en woonplaats
te vermelden.

Nieuw logo mooi van pas

Senioren Oisterwijk heeft het nieuwe logo meteen weten in te zetten voor de lokale Vitaliteitsdag/gezondheidsmarkt op 5 oktober. Het pronkt op de tasjes die bezoekers daar krijgen uitgedeeld.

Thuisblijversdag KBO Putte

Voor alle senioren van Putte die geen vakantieplannen hadden, was er de zevende editie van de *Thuisblijversdag* op zaterdag 10 augustus.

De zomer is voor veel ouderen, minder-validen, alleenstaanden en heel veel anderen een eenzame tijd en daar wilde KBO Putte verandering in brengen. Daarom was het een dag voor iedereen, jong en oud. Bezoekers konden meedoen met jeu de boules, Zumba, 55+ gym, bingo, fietsen, wandelen en ook aansluiten bij de BBQ. En ook aan de jeugd was gedacht. Dankzij een aantal gulle gevers kon er een leuk programma worden neergezet.

Mariaviering

Begeleid door de laatste zonnestrallen van deze dag, kwamen op donderdag 15 augustus vele belangstellenden naar de Onze Lieve Vrouwe Presentatiekerk van Ommel om de viering van Maria Tenhemelopneming bij te wonen. Ook dit jaar pakte de werkgroep van de KBO-kringen Asten, Deurne en Someren de organisatie op. Pastoor Hedebouw uit de H. Willibrordusparochie van Deurne ging in de viering voor. Het Sint Jozef-kerkkoor uit Deurne verzorgde een mooi optreden, geleid door dirigent en organist Lodewijk Holskens.

Twee webinars met longarts Sander de Hosson

Nadenken over wat u wel en niet wilt als u zorg nodig heeft, helpt om bij acute situaties de juiste keuzes te maken. Daarom organiseert Senioren Brabant-Zeeland in november twee webinars over zogeheten 'proactieve zorgplanning'. Op 7 november kunt u het webinar *Nadenken over wensen en grenzen in de laatste levensfase* bijwonen. Hierin gaan longarts Sander de Hosson, huisarts Pieter Knibbe, geestelijk verzorger Greet de Boer en ervaringsdeskundige Jos Vermunt met elkaar in gesprek over palliatieve zorg. Op 21 november volgt het webinar *Nadenken over de toekomst bij een gebroken heup* met arts Henk-Jan Schuijt en geestelijk verzorger Hilde Boekeloo. Een gebroken heup heeft een grote impact op het leven van ouderen. Het herstel kan lang duren en de gevolgen kunnen ingrijpend zijn voor de zelfstandigheid en kwaliteit van leven. Het is maar de vraag of een operatie voor iedereen de beste keuze is.

De webinars kunnen ook
afzonderlijk worden bekeken.
Aanmelden kan via:

webinar 7 november
carend.nl/webinar/publiekswebinar-nadenken-over-wensen-en-grenzen-in-de-laatste-levensfase

webinar 21 november
carend.nl/webinar/publiekswebinar-nadenken-over-de-toekomst-bij-een-gebroken-heup

MIJN MOOISTE KBO-MOMENT

"We zijn gelukkig en blij met de KBO omdat we op velerlei gebied geholpen worden, bijvoorbeeld bij de belastingaangifte, gymmen en reizen. Wij vinden het een heel sociale vereniging!"

Jo en André

Spaanse lunch voor vrijwilligers

Seniorencontact Middelburg-Veere heeft in augustus alle vrijwilligers in het zonnetje gezet. Als blijk van waardering voor al hun inzet kregen zij een feestelijke Spaanse lunch in De Korenmaat in Veere. Voor de liefhebbers was er voorafgaand een wandeling en voor de achterblijvers waren er spelletjes.

Onze hulp

Heeft u advies nodig over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of over de financiële aspecten van de Wet langdurige zorg (Wlz)? Neem contact met ons op via info@kbo-brabant.nl of (073) 644 40 66. Wij brengen u dan in contact met een vrijwillige Wmo-cliëntondersteuner in uw regio of met een vrijwilliger van ons team Wlz Financieel.

Juridische helpdesk

Wilt u een juridische of notariële kwestie aan de juridische helpdesk voorleggen? Stuur uw vraag en telefoonnummer o.v.v. 'juridische helpdesk' naar info@kbo-brabant.nl of per post naar Juridische helpdesk, Postbus 3240, 5203 DE 's-Hertogenbosch. De notarissen van onze juridische helpdesk houden elke tweede en vierde dinsdag van de maand van 10.00 tot 12.00 uur een (gratis) telefonisch spreekuur. Bel naar (073) 303 64 46. U kunt ook binnenlopen tijdens het inloopspreekuur van de notarissen op elke derde donderdag van de maand van 10.00 tot 12.00 uur in buurthuis De Meerpaal, Schoenerstraat 10a in Eindhoven en in het kantoor van KBO-Brabant, Albert Luthulilaan 10 in 's-Hertogenbosch.

interview

NOL HAVENS

Zoveel meer dan
*Eén kopje koffie en
Dikkertje Dap*

Zanger Nol Havens, bekend van VOF de Kunst, hield van jongs af aan rekening met iedereen. Als zestiger mag hij van zichzelf selectiever zijn. "Het is fijn om niet meer alles te hoeven doen. Vroeger zei ik overal ja op. Ik wilde niet te lang stilstaan bij oud succes. Bovendien was ik altijd nieuwsgierig naar nieuwe dingen. En dát heb ik gelukkig nog steeds."

tekst Lieke van der Kroon | beeld Christian Keijsers

Nol Havens leerde al vroeg dat het leven niet altijd loopt zoals het hoort te lopen. De zanger komt uit een traditioneel katholiek gezin in Tilburg. Hij heeft twee oudere broers en had een jonger zusje dat zwaar gehandicapt was. Zijn ouders hadden al genoeg zorgen over zijn zusje, dus de jonge Nol werd al vroeg zelfstandig en zocht volop contact in de buurt. "Ik hield erg van mijn buurt, ik heb daar een fantastische jeugd gehad. Vroeger had je de kindervakantie-week met natuurlijk als afsluiter de bonte avond met playbackshow. Dat vond ik ontzettend leuk om te doen en het voelde ook meteen vertrouwd. Ik probeerde het verdriet van thuis te compenseren door de

lolbroek uit te hangen. Ik zorgde er in elk geval voor dat het niet aan mij lag." Toen het niet meer ging thuis, kwam zijn zusje in de Hans Bergerkliniek in Breda te wonen. "Op zondag gingen wij bij haar op bezoek. Dan waren we meestal de hele dag op pad, omdat we ook mijn oudste broer opzochten in Den Bosch. Ik had altijd het dilemma dat ik mijn zusje wilde zien maar ook graag buiten wilde spelen. Mijn vader kon niet altijd mee door zijn onregelmatige diensten en mijn andere broer en ik voelden ons dan schuldig als mijn moeder die reis alleen moest maken. Ik ben dus vaak mee geweest. De dagen dat mijn zusje naar huis kwam, zorgde ik dat ik er was om lol met haar te maken."

Opeens de wereld over

De liefde voor muziek zat er al vroeg in. Om een mooie gitaar te kunnen kopen was geld nodig. De buurman was loodgieter en die leerde de artiest in spe de kneepjes van het vak. Zeven jaar is hij uiteindelijk loodgieter geweest. "Dat was helemaal niet het plan, maar ik vond het leuk om te doen en in die tijd was je al blij als je werk had." Daarnaast zat hij al sinds de middelbare school in bandjes. Via via kwam toen VOF de Kunst op zijn pad. De Tilburger was nog maar net frontzanger van de samengestelde band toen ze onverwachts een hit scoorden met *Suzanne*. Eerst bereikte het nummer de Nederlandse hitlijsten en al snel volgde ook succes in het buitenland met een Engelse vertaling. Later is het lied honderden keren gecoverd en niet door de minsten. U kunt de Spaanse versie *Susanna* van Ricky Martin gemakkelijk terugvinden op internet. Voor Havens betekende dit succes dat zijn leven op zijn kop stond: van een relatief rustig leventje in Tilburg opeens de wereld over. U zou denken dat het ieders hoofd op hol zou brengen, maar niet dat van de nuchtere Brabander. "Dat we succes hadden vonden we natuurlijk bijzonder, »

NOL HAVENS

(64) woont samen met zijn vriendin in Hilvarenbeek. Hij heeft twee kinderen en twee kleinkinderen. Met VOF de Kunst had hij in oprichtingsjaar 1983 meteen een nummer 1-hit met *Suzanne*. Van het Engelse Susanna (uitgevoerd onder de naam The Art Company) werden wereldwijd vijf miljoen exemplaren verkocht. Van 1996 tot 2006 maakte VOF de Kunst vele familievoorstellingen en bracht meerdere cd's uit. In 2021 maakte Nol Havens zijn soloalbum *Doe mij maar alles*. Een nieuw soloalbum is in de maak. Havens is ook fotograaf. Meer info: www.nolhavens.nl

maar daar waren we na een paar weken ook wel aan gewend. Heel gek is dat. Pas jaren later beseftte ik dat het heel speciaal was, omdat het niet iedereen gegeven is om succes te hebben in het buitenland.”

Havens vindt het jammer dat de band dat succes helemaal aan het begin heeft gehad. “Als je al tien jaar hebt kunnen groeien als band, dan ben je er veel meer op voorbereid. We kregen als samengestelde band, eigenlijk een bij elkaar geraapt zootje, na een maand al een hit-single. Later zijn we als band natuurlijk alsnog gegroeid. Ik merk dat ik tegenwoordig veel meer sta te genieten van wat ik aan het doen ben op het podium.”

Papa in Sesamstraat

Die eerste opname van *Suzanne* blijft voor Havens een dierbare herinnering. “Daar werd toen zo'n uniek moment vastgelegd. De hele setting was bijzonder. We waren allemaal in Tilburg en het was mijn eerste optreden met professionele muzikanten, wat ik te gek vond. En dan was ik ook nog omringd door mijn hele sociale leven. Toen Ferdi (Lancee, red.) me vroeg om te komen zingen, had hij namelijk gezegd: ‘Neem zoveel mogelijk vrienden en familie mee, want we hebben publiek nodig.’ Die opname ging de hele wereld over en daarop herken ik nog steeds mijn eigen vrienden in de reacties uit het publiek.”

Vorig jaar bestond VOF de Kunst veertig jaar. Na hun tweede hit *Eén kopje koffie* kwamen de kinderliedjes van onder andere Annie M.G. Schmidt op hun pad. Aart Staartjes nodigde hen uit om bij *Sesamstraat* te komen zingen en dat hebben ze drie seizoenen lang gedaan. “Dat vonden we een hele eer. We hadden allemaal kleine kinderen in die tijd. Hoe tof was het dat papa in *Sesamstraat* speelde terwijl de kinderen met gekamde

haartjes voor de televisie zaten? Die liedjes werden populair en iemand kwam op het idee om daarmee de theaters in te gaan. We vonden het kinderrepertoire leuk om te spelen. Het was wel even wennen; van

zwetende feesttenten naar middagvoorstellingen met kinderen. Gelukkig had een van onze schrijvers, Erik van Muiswinkel, wél theaterervaring. Samen met hem optreden was ontzettend geestig en we

hadden er veel succes mee. We maakten ieder jaar een nieuwe voorstelling. Dat was creatief gezien nog veel leuker ook.”

Te vers

De omslag naar kindertheater had ook nog een andere oorzaak. Nol Havens verloor zijn vrouw toen zij 34 was en hij wilde er voor de kinderen zijn. Dat was niet te combineren met avonden en weekenden optreden. “Kindervoorstellingen in de middag, dat was het ei van Columbus. En dat zijn we elf jaar lang met veel plezier blijven doen.” Het verdriet rondom het overlijden van zijn vrouw deelde Havens lange tijd het liefst alleen in eigen kring. Als muzikant lag het wellicht voor de hand om er liedjes over te schrijven, maar daar ontstond pas recent ruimte voor. In 2021 bracht de zanger een heel persoonlijk soloalbum uit - *Doe mij maar alles* - waarop hij over die periode zingt. “Toen mijn zwager een paar jaar terug zijn vrouw verloor, hadden we daar veel gesprekken over. Bijvoorbeeld over hoe lastig het is als je iemand anders tegenkomt. Zo is het liedje *Denk nog aan mij* ontstaan. Dat had ik twintig jaar geleden nog niet kunnen schrijven. Ik wilde toen niet zingen over wat ik had meegemaakt, het was nog te vers. Nu ben ik op een leeftijd dat andere mensen dit ook meemaken en voor mij zit er al wat meer afstand tussen.” Hij maakte dit album in coronatijd, toen

‘Dat liedje had ik twintig jaar geleden nog niet kunnen schrijven’

alles stil lag. “Voor het publiek ben ik toch vooral meneer *Suzanne* en *Dikkertje Dap*. Ik doe al jaren andere dingen, maar die zijn niet bekend. Ik ben er heel blij mee dat daar nu verandering in komt. Na afloop van mijn voorstellingen begint niemand meer over *Suzanne*. Mensen spreken me aan over liedjes die voor hen herkenbaar zijn. Het is een ander soort chemie. Ik zou het nooit meer in willen ruilen.”

Het stopt nooit

Als zestiger zit Nol Havens nog altijd vol creatieve plannen en inspiratie. Een tweede soloalbum komt eraan en daarmee gaat hij volgend jaar met zijn huidige vriendin Carla in hun caravan de theaters langs. Hij staat ook op de planken samen met Karin Bruers en Marjolein Heesters in de activistische cabaretvoorstelling *Daar hebben we het niet meer over*. En voor de liefhebbers: in het kader van de Annie M.G. Schmidt-week in mei 2025 heeft Havens samen met Stephanie Struijk (eerder bekend als Stevie Ann) en het Dutch String Collective een album opgenomen met kinderliedjes op klassieke muziek. “Dit was een langgekoesterde wens: om de liedjes van Annie met een klassiek orkest op te nemen. Er staan wat bekende nummers op zoals *Dikkertje Dap* en *Beertje Pippeloentje*, maar ook nieuwe nummers van Stephanie Struijk. Het album komt in oktober uit en in mei volgend jaar staan we ermee in de theaters. Met ook Erik van Muiswinkel die als gastheer allerlei verhalen vertelt over de schrijfster en haar liedjes.”

Wil Havens het al wat rustiger aan doen? “Qua ideeën en waar ik zin in heb, voel ik geen verschil met toen ik twintig was. Ik voel wel dat ik wat meer te stellen heb met mijn lijf. Na een hele dag sjouwen met

‘Ik herken nog steeds mijn eigen vrienden in de reacties uit het publiek’

spullen ben ik heel moe, dat had ik vroeger niet. Wat ik heel fijn vind aan deze leeftijd is dat ik niet meer alles hoeft te doen. Ik kan

selectiever zijn. Ik vind het al best knap om de pensioenleeftijd te halen in de muziekwereld. Ik heb er altijd van kunnen leven, de laatste vijftien jaar gecombineerd met mijn werk als fotograaf. Ik kan nu meer genieten

van de rustigere momenten. Alles wat ik doe, doe ik in eerste instantie omdat ik het zelf graag wil maken. En daarom houdt het nooit op. Of het nu een foto is of een liedje, ik geniet er enorm van. Dat stopt niet, ook al ben je tachtig.” ■

‘Pas jaren later beseftte ik dat het heel speciaal was’

Lezers delen een foto van een memorabel moment met ONS

MEVROUW AGASI-SNELDERS (93) woont in Driebergen en is lid van KBO Utrechtse Heuvelrug. Ze is weduwe, heeft drie kinderen en drie kleinkinderen. Inmiddels zijn haar kleinkinderen al studenten. Mevrouw Agasi-Snelders haalt haar plezier uit puzzels met veel stukjes en ze leest graag boeken.

1945: Zweeds brood uitdelen

‘O p de foto staan mijn tante Riek Snelders, twee onderduikers uit de familie Assink, mijn broer Theo Snelders, mijn moeder Anna Snelders, mijn vader Wim Snelders en ikzelf als veertienjarige in de kruidenierszaak van mijn ouders. In 1945 heerste er hongersnood in West-Nederland. Mijn vader kwam na een vergadering thuis met het nieuws dat er nog maar voor twee weken eten voorradig was door de spoorwegstaking. Toen het Rode Kruis berichtte dat er meel en margarine uit Zweden naar Nederland kwamen, nam mijn vader de taak op zich om het brood

te verspreiden. Dit deed hij vanuit onze kruidenierszaak in Voorburg. Een bakkerij bakte de eerste lading. Deze werd toen nog bezorgd. Een andere bakkerij bakte de tweede lading. Met de bakfietsen van de zaak haalden een bediende en ik de broden op bij de bakkerij in een buurtdorp. Dit was een spannende klus voor mijn ouders, want zij stuurden hiervoor twee kinderen, weliswaar tieners, op pad. De twee onderduikers hielpen met brood uitdelen. Met bonnen konden de broden gehaald worden in de kruidenierszaak. Op de foto heb ik in mijn handen een potje met plak waarmee ik de bonnen op vellen moest plakken.” ■

‘Er was nog maar voor twee weken eten voorradig’

Uw foto?

Heeft u een bijzondere foto die u met *ONS Magazine* wilt delen? Stuur uw foto met toelichting en uw contactgegevens per e-mail naar redactie@onsmagazine.nl of per post naar Postbus 3240, 5203 DE 's-Hertogenbosch. *ONS Magazine* behoudt zich het recht voor uw reactie te bewerken en/of in te korten. De foto die u instuurt, ontvangt u uiteraard retour.

Ria leerde op haar 55ste
lezen en schrijven

NOOIT MEER LEVEN ZONDER LETTERS

In Nederland hebben zo'n 2,5 miljoen mensen moeite met lezen en schrijven. Dat kan het gevolg zijn van dyslexie, maar bijvoorbeeld ook van een gebrek aan goed onderwijs op jonge leeftijd. Dat laatste geldt voor Ria van Ras (71) die op haar 55ste alsnog aan de slag ging met haar laaggeletterdheid.

Ach, jij bent toch al aan het schrijven, schrijf jij mijn naam en adres ook maar even op." Het is een van de vele trucjes die Ria van Ras veertig jaar lang gebruikte om te verbergen dat ze laaggeletterd was. Als haar kinderen overhoord moesten worden, vroeg ze haar zussen. Als er een briefje voor school geschreven moest worden, pakte ze de fiets en ging ze het maar gewoon vertellen. "Duizenden smoesjes had ik. Als ik met mijn vriendinnen uit eten ging, deed ik alsof ik de menukaart las en vroeg ik uiteindelijk: 'Wat neem jij?' En dat nam ik dan ook."

Veertig jaar lang was Ria's laaggeletterdheid het geheim van haar en haar man. Tot ze op haar 55ste problemen met haar stem kreeg en een half jaar lang nauwelijks kon praten. "Ik maakte duidelijk aan mijn huisarts dat ik niet kon schrijven. Toen hij me vroeg of ik daar iets aan wilde doen, heb ik ja gezegd."

Nauwelijks aandacht

Ria's problemen met lezen en schrijven begonnen op de lagere school. Zij vond de juf niet leuk, de juf vond haar niet leuk en zo werd ze achter in de klas gezet. "Daar kreeg ik nauwelijks aandacht. Als we met de klas hardop gingen lezen, mocht je lezen tot je een fout maakte. Dat deed ik steeds te snel, waardoor ik ook nauwelijks oefende. Misschien heb ik wel dyslexie, dat weet ik niet. In die tijd had je alleen makkelijke of moeilijke kinderen."

Ook vanuit huis was er weinig aandacht voor Ria's schoolprestaties. "Dat ging toen zo. Ik was een meisje en de oudste in een groot gezin. Dus ik was blij toen ik van de lagere school af mocht." Daarna ging Ria naar de modevakschool, maar toen ze voor haar examens een sollicitatiebrief moest schrijven en die rood onderstreept terugkreeg, stopte ze daarmee. "Dat deed me zoveel pijn. En ik schaamde me zó erg. Ik ga nooit meer terug naar school, dacht ik toen."

Hetzelfde probleem

Dat hield ze veertig jaar lang vol. Tot ze die stemproblemen kreeg. Haar huisarts adviseerde haar om toch weer de schoolbanken in te duiken. "Dat vond ik doodeng. »

'Ik schaamde me zó erg. Ik ga nooit meer terug naar school, dacht ik toen'

LAAGGELETERDHEID EN DYSLEXIE

Laaggeletterdheid en dyslexie zijn niet hetzelfde. Dyslexie kan een oorzaak zijn van laaggeletterdheid. Maar er zijn meer oorzaken, zoals ook bij Ria: slecht of geen onderwijs bijvoorbeeld. Of een ingewikkelde thuissituatie.

Mensen met dyslexie hebben moeite met lezen, schrijven of met allebei. Ze vinden het vaak lastig om de letters te vertalen naar klanken of andersom. Veel oudere mensen die hier last van hebben, zullen geen officiële dyslexie-diagnose hebben. Pas in de jaren negentig kwam hier op basisscholen meer aandacht voor.

Anno 2024 is er veel gerichte hulp voor kinderen en volwassenen met dyslexie. Van 1 tot 8 oktober is er de *Week van de Dyslexie* met als thema *Vier je talent*. Daarin is veel aandacht voor de positieve kanten van dyslexie. Talenten van mensen met dyslexie zijn bijvoorbeeld out-of-the-box-denken, probleemoplossend vermogen, empathisch vermogen en ruimtelijk inzicht, zo schrijft organisator HOI Foundation op zijn website.

‘In het klaslokaal zaten allemaal volwassenen met hetzelfde probleem als ik’

‘Waarom heb ik dit niet eerder gedurfd?’

JEUGDBOEK OVER EEN DYSLECTISCHE HELD

Misschien zijn er kinderen in uw omgeving die moeite hebben met lezen of schrijven. Speciaal voor hen schreef Esther Wittenberg het avonturenboek *Mannus en de onzichtbare kracht*. Esthers dyslectische zoon vormde de inspiratie voor dit boek. “Dat kleine jongetje dat nergens goed in leek ging altijd opgewekt naar school. Hij gaf nooit op en bleef dapper proberen. Ik vond hem zo’n held. Hij had dan geen talent voor lezen of schrijven of veters strikken of melk inschenken. Hij haalde nooit zijn tafeldiploma. Maar hij had wel talent voor het leven. Over zo’n soort held gaat mijn boek dan ook. Over een held die onhandig en dyslectisch is, maar ook dapper en een doorzetter.”

Mannus en de onzichtbare kracht, Esther Wittenberg (Luitingh-Sijthoff, 16,99 euro)

Als vrouw van 55 moest ik een dictee maken. Dat vond ik verschrikkelijk en ik schaamde me natuurlijk. Binnen een week werd ik uitgenodigd voor de les. Toen ik voor het klaslokaal stond, vroeg ik me af: ga ik dit echt doen? Maar zodra de docent de deur opende en haar uitnodigde om naar binnen te komen, ging er een wereld voor Ria open. “Ik kwam binnen in een klaslokaal waar allemaal volwassenen zaten met hetzelfde probleem als ik. Alleen dat was al een verademing.”

De eerste maanden had Ria 2,5 dag per week les, daarna nog één dag per week.

Tegen anderen vertelde Ria eerst dat ze naar computerles ging. Langzaam maar zeker overwon ze haar schaamte. En nu? Nu pakt Ria een boek als haar man een voetbalwedstrijd zit te kijken. “Ik heb *De Zeven Zussen*-reeks helemaal gelezen en ga met plezier naar de bibliotheek. Ik ben nu 71 en ik doe weer mee met de wereld. Er wordt naar me geluisterd.” Laatst mocht Ria in het televisieprogramma van Frans

Bauer over laaggeletterdheid zelf een jurk ontwerpen voor *Knipmode*, een tijdschrift vol met kledingpatronen. De beschrijving erbij moest ze zelf schrijven. “Daar moest ik wel even flink op zweten. Maar nu ligt die *Knip* met mijn ontwerp in alle bibliotheken. Mensen kunnen lezen en zien wat ik heb gemaakt. Dat is toch geweldig?”

Ambassadeur

Haar blijde boodschap wil ze graag met de wereld delen om zo ook anderen te helpen. “Daarom ben ik ambassadeur geworden bij de Stichting ABC. Ik wil graag aan anderen vertellen hoeveel het mij heeft geholpen dat ik weer kan lezen en schrijven. Natuurlijk maak ik nog wel eens schrijffouten, maar dat vind ik niet meer zo erg als vroeger. Ik wil dat laaggeletterdheid geen taboe-onderwerp meer is. Dat we er open over kunnen praten. Sinds ik dat doe, heb ik nauwelijks negatieve reacties gehad. En daarom vraag ik me vaak af: waarom heb ik dit in godsnaam niet eerder gedurfd?” ■

HULP BIJ LAAGGELETTERDHEID

De mensen die niet goed kunnen lezen en schrijven, lezen dit artikel en de aanmoediging van Ria waarschijnlijk niet. Maar misschien heeft u wel mensen in uw omgeving die moeite hebben met lezen en schrijven. Op de website van de Stichting Lezen en Schrijven kunt u zien op welke signalen u kunt letten. Mensen die laaggeletterd zijn zeggen bijvoorbeeld al snel: “Dat vul ik thuis wel even in.” Of ze vragen of u iets wilt voorlezen.

Vermoedt u dat iemand moeite heeft met lezen of schrijven? Dan heeft Ria een tip. “Probeer zo iemand op een lieve, sociale manier de weg te wijzen. Bijvoorbeeld naar de Stichting ABC, die opkomt voor de belangen van laaggeletterden.”
Website Stichting ABC: www.a-b-c.nu
Website Stichting Lezen en Schrijven: www.lezenenschrijven.nl

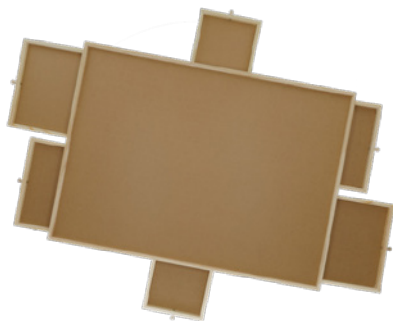
Profiteer van uw lidmaatschap!

De herfst is officieel begonnen en dat betekent warme aanbiedingen om van te genieten! De producten zijn uitgebreid getest en voorzien van alle nodige normeringen en keurmerken. Ze worden bij u thuisbezorgd (€ 6,95 verzendkosten) met twee jaar fabrieksgarantie! U betaalt eenvoudig en veilig via IDEAL of bankoverschrijving.

Puzzelplaat voor 1.000 of 1.500 stukjes

BREND

- Het ideale hulpmiddel voor echte puzzelfanaten
- Beschikt over zes lades voor het sorteren van puzzelstukjes
- Dankzij de opstaande rand wordt voorkomen dat puzzelstukjes vallen
- Eenvoudig op te bergen: de houten plaat bergt u gemakkelijk op
- Verkrijgbaar in twee varianten: 1.000 of 1.500 stukjes
- Inclusief transparante afdekplaat

Van € 99,95

Voor € 59,95

*Prijsvoorbeeld 1.000 stukjes

Warme sloffen voor dames en heren

Travelin' Back Home

- Met deze sloffen heeft u gegarandeerd warme voeten!
- Gemaakt van hoogwaardig wol dat warmte-isolerend is
- Wol zowel aan de binnenkant als aan de buitenkant, voor ultieme warmte en comfort
- Een comfortabele binnenzool gecombineerd met een slijtvaste buitenzool
- Heeft een soepele pasvorm, geschikt voor zowel mannen als vrouwen
- Verkrijgbaar in twee kleuren: grijs en zand
- Verkrijgbaar in de maten: 36 t/m 46

Van € 79,95

Voor € 39,95

Dual Bike stoelfiets voor armen en benen

Nexxt

- Ideaal voor training van armen en benen gewoon vanuit thuis
- Verbeterd de fysieke conditie, bevordert de bloedsomloop en versterkt spieren
- Uitermate geschikt voor ouderen en mensen die revaliderende zijn
- Gemaakt van hoogwaardige materialen voor stabiliteit en duurzaamheid
- Beschikt over verschillende trainingsintensiteiten (instelbaar via drukhendels)
- Te gebruiken vanuit uw luie stoel, vanaf de bank of het bed
- Perfect voor dagelijks gebruik

Van € 119,95

Voor € 59,95

CloudComfort hoofdkussen

BREND

- De vulling van snippers memory foam is aanpasbaar voor persoonlijk comfort
- Met verkoelende kant die uw temperatuur reguleert voor stabiele slaap
- Ondersteunt optimaal rug en nek voor minder lichamelijke klachten
- Geschikt voor alle slaapposities
- Premium kwaliteit met 70% visco-elastische vlokken en 30% schuimvlokken

Van € 59,95

Voor € 29,95

HEEFT U ZICH AL INGESCHREVEN VOOR DE NIEUWSBRIEF?

Blijf op de hoogte van de **nieuwste producten** en **beste aanbiedingen** in onze shop, speciaal voor u als lid! Scan de QR-code met uw smartphone, of schrijf u direct in via www.onsledenvoordeel.nl.

VOOR UITGEBREIDE INFORMATIE & BESTELLEN GA NAAR WWW.ONSLEDENVOORDEEL.NL

of bel (085) 486 33 63. In de webshop van Ons Ledenvoordeel vindt u nog veel meer aantrekkelijke ledenvoordelen.

Dit digitale maatje weet alles

Wat moet ik doen als ik ben vergeten uit te checken met de OV-chipkaart? Hoe werkt DigiD? En kan ik mijn medische gegevens delen? Zomaar een aantal vragen waar u misschien niet direct het antwoord op heeft. Of misschien kent u iemand die hier wat hulp bij kan gebruiken.

Steffie legt moeilijke dingen op een makkelijke manier uit

De website www.steffie.nl is gratis te gebruiken op uw computer of telefoon. Leuk is ook dat Steffie altijd goed nieuws brengt. Zo kunt u de dag positief beginnen en heeft u altijd een leuk gespreksonderwerp.

U vindt de leuke nieuwtjes op de website onder 'nieuws'.

Gelukkig is er www.steffie.nl, een website die helpt informatie begrijpelijk en toegankelijk te maken voor iedereen. In de wirwar van de digitale wereld is het voor sommige mensen namelijk lastig de juiste informatie te vinden en op de hoogte te blijven. Bijvoorbeeld doordat ze moeite hebben met lezen of niet goed Nederlands spreken. Ook voor ouderen of mensen met een handicap kan dit een uitdaging zijn.

Steffie helpt

Op de website worden veel verschillende onderwerpen toegelicht. Er is uitleg over belangrijke zaken zoals een overlijden of noodgeval. Er staat ook informatie op over praktische dingen, zoals DigiD en contactloos betalen. En u kunt er terecht voor informatie over daten en leuke dingen doen. Al deze informatie wordt uitgelegd in makkelijke taal en met plaatjes en filmpjes. De teksten zijn kort en bondig, en kunnen voorgelezen worden. Het figuurtje Steffie helpt hierbij. U bepaalt zelf het tempo van Steffie, zodat u alle tijd heeft om de informatie tot u te nemen.

Een echte situatie oefenen

Alle onderwerpen zijn gebundeld tot thema's zoals geld, wonen, vrije tijd en gezondheid. Ook is er het thema 'oefenen'. Hier kunt u bijvoorbeeld oefenen met stemmen, naar de huisarts gaan en het gebruiken van de ING- of Rabo-app. Ook kunt u verschillende spellen spelen, zoals het *Zoek het gevaar*-spel en het *Bespaarspel*. Met deze oefeningen kunt u een situatie oefenen zonder dat u stress ervaart van de echte situatie. U kunt dus gerust een foutje maken tijdens het oefenen. ■

Krijgt u een onbegrijpelijke brief van de overheid, gemeente of andere organisatie? Steffie heeft een retoursticker ontwikkeld. Deze plakt u op de envelop en dan stuurt u de brief retour.

Op de sticker staat: 'Deze brief is te moeilijk voor mij. Stuur een versie in makkelijke taal'.

Vraag de stickers aan via: www.steffie.nl/nieuws/onderwerpen/retour-afzender.html

ZINGEN VAN MENS TOT MENS

De optredens zijn intiem, betrokken, hartverwarmend en intens. De zangers en zangeressen van Diva Dichtbij en Bedside Singers raken bij de kwetsbare mensen voor wie ze zingen een gevoelige snaar.

Zangers en zangeressen van Diva Dichtbij zingen voor fragiele ouderen en langdurig zieken, heel persoonlijk en dichtbij. De missie van Diva Dichtbij is bijdragen aan een hogere kwaliteit van leven.

‘Met onze professionele zang willen we heel persoonlijk contact maken met zieke of kwetsbare mensen”, vertelt Nathalie Simons, directeur van de stichting Diva Dichtbij. “Ik ben er trots op dat we hen kunnen bijstaan en helpen hun situatie in een gelukkiger perspectief te plaatsen.” De zangeressen en zangers van Diva Dichtbij - Diva’s en Divo’s genaamd - treden op voor degenen die langdurige zorg nodig hebben, zoals mensen met dementie, Huntington, somatische aandoeningen of andere meervoudige beperkingen. Dat doen

ze voornamelijk in zorginstellingen, maar soms ook bij mensen thuis. “Tijdens onze optredens zien we hen daadwerkelijk opleven en weer mens worden. Dat komt door de oprechte aandacht die onze zangers hebben voor iedere bewoner. De Diva’s en Divo’s maken op een persoonlijke en intense manier écht contact.”

Dierbare herinneringen

De zieken of ouderen voor wie de Diva’s en Divo’s zingen reageren vaak op manieren die verloren werden gewaand. “Neem Bas”, geeft Simons een voorbeeld. “Hij is normaal gesproken hyperactief qua gedrag en geluid, zo vertelde zijn begeleiding. Tijdens het optreden was hij echter een half uur lang helemaal stil. Of een mevrouw die al zes jaar in een zorginstelling woonde en van wie de medewerkers nog nooit haar stem hadden gehoord. Maar tijdens het optreden van Diva Dichtbij zong ze plots mee. Om kippenvel van te krijgen.” De optredens roepen overduidelijk dierbare herinneringen op, en daardoor weer uitzonderlijke reacties.

Kleur geven aan het leven

Het doel van Diva Dichtbij is ‘kleur geven aan iemands leven en naar de mens áchter de ziekte kijken’. “We zingen dan ook niet vanaf een podium, ook niet als we uitzonderlijk eens voor een grotere groep optreden. We willen dicht bij de luisteraar komen en ook non-verbaal contact maken. Onze optredens zijn bijna altijd intiem en kleinschalig. Zo kunnen we echt van mens tot mens zingen.” Het repertoire wordt altijd afgestemd op het publiek. Het oeuvre van de Diva’s en Divo’s loopt van klassieke liederen tot musical-hits en van Nederlandstalige luisterliedjes tot internationale evergreens. Ze zingen onder meer Duitse, Franse en Indische liedjes, en soms zelfs in het Surinaams, Arabisch of Turks. “Onze zangers en zangeressen zijn professionele artiesten die een speciale training hebben

gehad voor Diva Dichtbij. Ze hebben allemaal ruime ervaring met optredens op grote en kleine podia, maar nog belangrijker is dat ze een sterke betrokkenheid voelen bij mensen die afhankelijk zijn van langdurige, intensieve zorg.”

Nog een keer dromen

De empathische optredens van Diva Dichtbij zorgen voor mooie reacties. Nathalie Simons: “Een luisteraar vroeg aan een Diva of ze de hele avond wilde doorzingen. Een ander zei: ‘Ga je nu al weg? Kom je morgen weer terug?’. ‘Jij maakt mensen echt gelukkig!’, fluisterde een bewoonster één van onze zangers na afloop van een optreden toe. En wat ik ook een mooie vind, is de opmerking: ‘Het was prachtig; dit ga ik gewoon nog een keer dromen.’” Elk jaar bereikt de stichting Diva Dichtbij met zo’n 750 optredens ongeveer 25.000 mensen. Met muziek die emoties losmaakt en – zo verwoordde een zorginstelling het eens – ‘bewoners laat ontvouwen als bloemen’.

Meer informatie op www.divadichtbij.nl

De Bedside Singers steunen mensen die stervende zijn met ingetogen, rustgevende liedjes. De aan het bed gezongen songs geven troost en roepen herinneringen op die verdieping geven aan het stervensproces.

De Bedside Singers zingen voor mensen in hun laatste levensfase, voor hen die op de drempel staan van leven en dood. Met drie of vier zangers worden *a capella* rustgevende liedjes gezongen. “Het zou mooi zijn als de Bedside Singers een vanzelfsprekend onderdeel worden van de complementaire »

‘Ga je nu al weg? Kom je morgen weer terug?’

PETRIE AKKERMAN:

‘Als we zingen valt alle ruis en schijn weg’

zorg in de laatste fase, waar die ook plaatsvindt: thuis, in een ziekenhuis, verpleeghuis of hospice”, zegt oprichter en artistiek leider Petrie Akkerman. “Ons streven is dat iedereen die dat wil op zijn of haar sterfbed toegezongen kan worden.” Akkerman was al een poosje op zoek naar een vorm van zingen waarin niet de muzikale prestatie centraal staat, maar de verbinding met een ander. “Die vorm vond ik dichtbij huis, in de zorg voor mijn ouders”, vertelt ze. “Zij leden in de laatste jaren van hun leven aan dementie. Langzaam maar zeker werden ze steeds onbereikbaar. Alleen als ik voor hen zong waren er vaak magische momenten waarop ze er opeens weer waren, waarop er toch even contact mogelijk was. Ook op hun sterfbed heb ik voor hen gezongen, waarbij ik merkte dat het niet alleen voor hen maar ook voor mijzelf heel fijn was om dat te doen.”

Speciaal repertoire

Petrie Akkerman richtte in 2016 het eerste Bedside Singers-koor op, in Amsterdam. “Ik vond een inspirerend voorbeeld in het Threshold Choir in de Verenigde Staten, dat hiermee al 25 jaar bezig is. Met ongeveer acht zangers zijn we toen gaan pionieren. Gaandeweg merkten we wat er wel en niet goed werkt. Inmiddels staat de teller op veertig koren in heel Nederland.” Als artistiek leider draagt Petrie zorg voor hoe er aan het bed gezongen wordt. “Dat vraagt namelijk om een speciale manier van zingen en een speciaal repertoire. Ik zoek, schrijf en bewerk samen met anderen driestemmige liedjes die rustgevend, ontspannend, verlichtend of troostend zijn.”

Ruis valt weg

Akkerman zingt ook regelmatig zelf aan het bed. “Ik kan me niet voorstellen daar ooit mee te stoppen. Het is ontzettend fijn om op deze manier dicht bij iemand te mogen komen. Wat mij raakt is dat je heel

‘De teller staat inmiddels op veertig koren in heel Nederland’

Meer informatie op www.bedsidesingers.nl
Lees het uitgebreidere interview

snel een echt persoonlijk contact krijgt en dat in deze fase alle ruis en schijn wegvalt. Het gaat om de essentie. Emoties horen daar bij; als mensen die durven toe te staan en te laten zien, vind ik dat juist heel fijn. Vaker dan je misschien zou verwachten hebben we het erg gezellig met de mensen voor wie we zingen. Er is regelmatig ook humor. Als er veel pijn of verdriet is, of er komen tranen van ontroering, dan kan ons dat zeker raken, maar dat is niet per se belastend. We hebben geleerd hoe daarmee om te gaan en we hebben veel steun aan elkaar.”

Een compliment

“Veel mensen sterven thuis”, weet Petrie Akkerman. “Hen willen we ook graag ondersteunen door te komen zingen. We doen dat trouwens gratis. Mensen denken soms dat ze zich wel een beetje goed moeten voelen om ons te kunnen ontvangen. Maar dat hoeft helemaal niet. Je mag moe zijn, in een slecht humeur, je hoeft zelfs niet met ons te praten als je daar geen energie voor hebt. En als mensen in slaap vallen tijdens onze zang, beschouwen we dat als een compliment!” ■

De meeste mensen willen vóór de winter een vast contract

De wintermaanden komen weer in zicht. Een ideaal moment om uw energietarieven even te checken! ONS Energie heeft nog een bijzonder scherp actietarief met een vaste looptijd. Heeft u zonnepanelen? Vraag dan naar ons aantrekkelijke variabele aanbod. Doe daarom voordat de dagen weer korter worden en de temperatuur gaat dalen de check bij ONS Energie.

Tijdelijk extra lage tarieven

ONS Energie is opgezet in samenwerking met Energiebesteding BV. Wij zorgen niet alleen voor een structureel scherp tarief, maar staan ook garant voor een uitstekende klantenservice zonder ingewikkelde keuzemenu's of robots, een transparant klantenportaal met inzage in uw verbruik, en maandelijks een overzicht per e-mail met een indicatie van uw energiekosten. Ook bezoeken wij u desgewenst thuis voor advies over uw energiecontract. Zo kunnen mensen rustig de informatie tot zich nemen en weloverwogen besluiten nemen.

Kom er bij!

In een paar minuten weet u of u nog goed zit en hoeveel u kunt besparen. Bent u nog niet aangesloten bij ONS Energie en wilt u

vrijblijvend advies, neem dan contact met ons op of laat een terugbelverzoek achter op onze website www.ons-energie.nl. Wilt u ons liever bellen? Dat kan ook: bel ons op (085) 486 33 60 (ma t/m vr van 09.00 - 16.30 uur). Mailen kan uiteraard ook: ons-energie@energiebesteding.nl.

Eén van onze deskundige en vriendelijke adviseurs helpt u graag. U krijgt bij ons altijd een eerlijk en betrouwbaar advies. ■

ONS Energie

- ✓ Persoonlijk en vrijblijvend adviesgesprek
- ✓ Transparant klantenportaal met inzage in uw verbruik
- ✓ Maandelijks een duidelijke e-mail met een indicatie van uw energiekosten
- ✓ Goed bereikbare klantenservice met deskundige medewerkers
- ✓ Zeer voordelige stroom- en gastarieven
- ✓ Uw energiezaken in vertrouwde handen

Deze rubriek gaat over onze rechten en plichten en over notariële zaken, beschreven aan de hand van een concreet voorbeeld. Deze keer: een vergoeding voor de bewindvoerder.

Onvoorziene kosten voor bewindvoerder

Als uzelf of een naaste de eigen financiële zaken niet meer kan regelen, kan er een bewindvoerder toegewezen worden. Niet iedereen weet dat daar ook kosten aan verbonden kunnen zijn. Oud-notaris Dré Teeuwen van onze juridische helpdesk legt uit hoe dat zit.

Voor een van onze leden kwam het als een flinke verrassing: zijn naaste had een professionele bewindvoerder en de kosten daarvoor liepen op tot soms wel 300 euro per maand. We hebben het hier over beschermingsbewind, waarbij de kantonrechter de bewindvoerder benoemt. Dat bewind is er voor mensen die door lichamelijke of geestelijke problemen niet meer zelf hun financiën kunnen regelen. “In de meeste gevallen neemt een partner of kind dit bewind op zich. Meestal hoeft die daar geen vergoeding voor”, legt Dré Teeuwen uit. “Als de bewindvoerder een particulier is die wat verder afstaat van de persoon kan de kantonrechter wel een vergoeding vaststellen. Tot maximaal 715 euro per jaar. Als dit bedrag onvoldoende is, kan de bewindvoerder aan de kantonrechter om een hoger bedrag vragen.”

Als er in de eigen kring niemand gevonden wordt, is professionele bewindvoering ook een mogelijkheid. “Ik heb als voormalig

notaris goede ervaringen met kantoren die dit aanbieden”, zegt Teeuwen. “Zij regelen alle financiën netjes volgens vooraf afgesproken tarieven.” Het tarief voor een eenpersoonsbewind is landelijk vastgesteld op 133,10 euro per maand en daar kunnen opstartkosten van 751,41 euro bijkomen.

Teeuwen adviseert mensen om zich goed te laten informeren, zodat ze niet voor verrassingen komen te staan. “En nóg beter is het om nu al na te denken over hoe u dit zelf wilt regelen. Dat kunt u doen in een levenstestament dat u bij de notaris laat vastleggen. U bepaalt daarin, uiteraard na overleg met diegene, wie eventueel uw gevolmachtigde is, bijvoorbeeld uw partner of kind. De gevolmachtigde heeft dezelfde taken als een bewindvoerder, alleen is er met zo’n testament geen kantonrechter nodig. Ook kunt u iets afspreken over een beloning. Het fijne van een levenstestament is dat u zelf regie houdt en bepaalt hoe er wordt omgegaan met uw door hard werken verdiende geld.” ■

Uw eigen situatie kan anders zijn dan dit voorbeeld. Leg uw vragen daarom voor aan een notaris of juridisch adviseur.

ons kloppend hart

1

2

3

4

**RIEFKOEKEN
ETEN IN DE KAS**

In Huissen (hier uitgesproken als Huussen) zijn de aardappels geschild. De zonnebloemolie pruttelt in de pannen. Twee koekenbakers maken met behulp van een pollepel en spatel knapperig goudbruine riefkoeken.

Al zo'n twaalf jaar bakt KBO Huissen aardappelkoeken. Deze 'riefkoeken' herinneren aan de tijd dat Huissen nog onderdeel was van het Duitse keizerrijk. Toen was het voedszaam armeluis-eten. Nu mogen 45 KBO-leden in het sfeervolle tuinbouwmuseum Meta Vota zoveel koeken eten als zij op kunnen.

1. Wim Roelofs (69) "KBO Huissen richt zich puur op gezelligheidsactiviteiten voor leden. Juist in vakantieperiodes ligt eenzaamheid op de loer. Daarom kennen onze activiteiten geen vakantiestop. Het is hartverwarmend om te zien hoe de mensen genieten van het bij elkaar zijn."

2. Corrie Huisman-te Boekhorst (80) "Vanmorgen is bij mij thuis dertig kilo aardappels bezorgd. Met vijf man worden die onder het genot van een kopje koffie in een mum van tijd geschild. Vervolgens raspen we ze met een apparaatje en gaan ze in emmers met bloem, eieren en een snufje zout. Het vocht uit de aardappels zorgt ervoor dat er een stevig beslag ontstaat."

3. Ria Kruijs (72) "Alleenstaanden nemen de moeite niet om riefkoeken voor zichzelf te bakken. Ze verheugen zich er echt op dat ze die bij ons kunnen eten. Elk jaar is de activiteit binnen een halve dag volgeboekt."

4. Gerard Graven (78) "Wij staan wel zo'n drie uur achter de *skottelbraai*, want sommige mensen krijgen er geen genoeg van. Op internet vind je allerlei variaties op het recept, maar wij bakken het traditioneel, zonder toevoeging van uien of kruiden." ■

'Elk jaar is de activiteit binnen een halve dag volgeboekt'

Weetje

Huissen kent een rijke tuinbouwhistorie. Ooit stonden er driehonderd druivenkassen. Om de geschiedenis van dit gebied te behouden is een deel van het originele kassencomplex behouden als tuinbouwmuseum Meta Vota.

ACTIVITEIT

Riefkoeken eten

WANNEER

Elk jaar in juli

WAAR

Meta Vota,
Boskoops Glorie 33,
6851 VH Huissen

AANTAL DEELNEMERS

45

KOSTEN

€10,00

AFDELING

KBO Huissen

LEDEN

600

MEER INFORMATIE

kbhuissen@gmail.com

DRIE GENERATIES ONDER ÉÉN DAK

Meer-generatie-wonen brengt oma, ouders en kleinkinderen bij elkaar in één grote woning. De babyboomer, generatie X en millennials van de familie Joossens genieten van elkaars gezelschap en hebben toch voldoende privacy.

Vader en moeder, oma, zonen en aanstaande schoondochter, allemaal in één groot huis. Met ieder zijn of haar privacy. Een eigen woonkamer, slaapkamer, badkamer en keuken. En elk een eigen voordeur. Het kan, al is het niet voor iedereen weggelegd. Eerste vereiste is een heel groot huis. En dat konden Geert Joossens (55) en zijn vrouw Sigrïd (51) vier jaar geleden op de kop tikken. “We moesten op zoek naar een nieuwe woning met veel grond, omdat we onze twee paarden niet meer bij huis konden houden”, vertelt Sigrïd. De zoektocht bracht het echtpaar de grens over, van hun Vlaamse woonplaats Ekeren naar het vijftien kilometer noordelijker gelegen Ossendrecht in Nederland. Net buiten dat dorp vonden ze een woning met langgerekte aanbouw met meerdere woonplekken. “Maar belangrijker voor ons was nog dat er meer dan een hectare grond bij was: alle ruimte voor onze paarden en geen overlast voor burenen”, geeft Sigrïd aan. “De extra woningen leken ons zeer geschikt voor onze volwassen zonen Matthew en Nicolas, en ook voor omi hadden we nog ruimte. We vroegen haar of ze mee wilde verhuizen. Ze twijfelde geen moment; ze zei meteen ja.”

Vogelkooitje

“Ik woonde in een vogelkooitje in Kapelle”, zegt de tachtigjarige Lieve met gevoel voor humor. “Bij mijn appartement was wel een tuintje, maar daar keken de burenen zo in. Hier ben ik vrij, kan ik doen en laten wat ik wil. Voor de verhuizing was ik vaak bij mijn vriend Gunther in Vaals. Nu is het andersom: hij is vaker hier.” Kleinzoon Matthew (26) denkt dat zijn oma het ook fijn vindt dat hij haar meteen kan helpen als ze ergens mee zit. “Omi moest laatst online de verlenging van haar rijbewijs regelen. Daarvoor heeft ze mij geroepen. Ze is nu eenmaal niet zo digitaal vaardig. Omi is iemand die liever

‘Hier hebben we altijd een vakantiegevoel’

met haar auto naar de bank rijdt dan dat ze online een overschrijving regelt.” Hoe fijn het is dat kinderen en kleinkinderen even kunnen meekijken bij het reilen en zeilen van Lieve, bleek een maand geleden. “Omi zei tegen mij dat ze even weg was en over anderhalf uur terug zou zijn”, vertelt Matthew. “Maar een kwartier later stond ze alweer op het erf. Ik ben toen gaan informeren of er iets was.” Zijn grootmoeder vult aan: “Ik wist helemaal niet meer waar ik heen wilde gaan. Matthew zag dat het niet goed was en schakelde onmiddellijk de huisarts in. Bleek ik een TIA te hebben gehad. Voor hetzelfde geld had ik nog alleen gewoond en was er geen hulp geweest.”

Een auto of op kot?

Waar oma meteen enthousiast was om mee te verhuizen naar de meer-generatiewoning hadden Matthew en zijn broer Nicolas (24) nog wel wat bedenkingen. >>

EEN ANDERE KIJK OP WONEN

ONS Magazine besteedt veel aandacht aan nieuwe manieren van wonen voor senioren. In onze juni-editie namen we u mee naar een zorgbuurthuis, waar wonen en zorg op een laagdrempelige manier worden gecombineerd. In de uitgave van september stond duo-wonen centraal. In dit artikel laten we u kennismaken met meer-generatiewonen.

“Ik ben misschien iets té praktisch; zie altijd eerst de mogelijke problemen”, lacht Matthew. “Ik ben een tweede studie gestart. Ik heb een bachelor Elektromechanica, maar miste in dat werkveld het contact met mensen. Ik studeer nu fysiotherapie aan de Avans Hogeschool in Breda. Bij de verhuizing speelde voor mij de vraag: schaf ik een auto aan of ga ik *op kot* (in een studentenkamer wonen, red.)? Het is het eerste geworden. Probleem opgelost en nu zie ik alleen maar voordelen van met mijn familie op één terrein wonen. Ik heb altijd aanspraak, maar als ik daar geen zin in heb kan ik me terugtrekken in mijn eigen huis. Ja, de deur kan op slot”, knipoogt hij. “Ik zal vast nog wel eens verhuizen, maar ik kan nu nog even mooi sparen voor later en ik zit prima hier.”

‘Omi twijfelde geen moment toen we haar vroegen mee te verhuizen’

Vakantiegevoel

Ook oma Lieve, vader Geert en moeder Sigrid hebben geen spijt van hun verhuizing naar het landelijke gebied net over de grens. “We hebben alle ruimte hier en kunnen heerlijk wandelen en paardrijden in het grote bosgebied aan de andere kant van de weg”, somt Geert de voordelen op. “Eigenlijk hebben we altijd een vakantiegevoel. Voor omi is het fijn dat ze haar kleinkinderen zo vaak ziet.” Oma Lieve beaamt dat. “Ik wil niet meer terug”, zegt ze resoluut. Ze roemt de rust. “Dat komt ook wel doordat we Nicolas niet in het huis naast u hebben gezet”, lacht haar dochter. “Nicolas houdt van luide muziek en speelt nogal fanatiek games. Hem hebben we dus maar de woning het verst van omi af gegeven. Zijn vriendin Sarah gaat regelmatig met mijn moeder *op schok* (op stap,

MOEITeloos VAN OORBEL WISSELEN

Matthew Joossens merkte dat zijn grootmoeder Lieve de oorbellen die ze met kerst had gekregen nooit droeg. Ze vond ze wel mooi, maar het insteken van oorbellen leverde haar problemen op. Matthew zag dat oma daarom haar sieraadjes in de la liet liggen. Om haar te helpen kwam hij op een even simpel als lumineus idee. Hij bedacht oorbellen waarbij het stekertje in de oorlel kan blijven zitten en waar aan de voorkant een nieuwe ‘cover’ op kan worden gezet. “Kijk”, toont Matthew zijn uitvinding, “dit stekertje van anti-allergeen chirurgisch staal gaat in het oor. Dat kan gewoon blijven zitten. Een piepklein maar megasterk magneetje van 1 bij 1,5 millimeter zorgt ervoor dat er telkens een andere cover op kan. Een hartje, een sterretje of een pareltje. Zo heeft omi elke keer andere oorbellen zonder het gedoe van insteken. Ook mijn andere oma draagt ze inmiddels.” Het kostte Matthew bijna drie jaar om zijn idee voor deze zogenoemde MIA-oorbellen – wat staat voor Magnetic Inspired Accessories – om te zetten in realiteit. Maar nu zijn ze er; van oorbel wisselen is nu een fluitje van een cent. Kijk voor meer informatie op www.mia-jewellery.nl.

red.). Dat is fijn voor haar, dan zijn ze er samen even op uit.” Nog een voordeel van meer-generatie-wonen: de kosten delen is geld besparen. Ook Vlamingen vinden zuinig zijn een deugd. “Zeker”, glimlacht Sigrid, “vooral voor omi. Net na onze verhuizing liepen voor haar de kosten van de huur, gas en elektriciteit gigantisch op. Dat heeft mijn moeder gelukkig niet meer hoeven meemaken, want het rustpensioen is *gene vette*. Ze kan nu zelfs wat sparen, dat is toch mooi!” ■

‘Als ik geen zin heb in aanspraak kan de deur op slot’

Samen praten over later

ZO MOEDER, ZO DOCHTER

Aanschuiven aan tafel en samen praten over later. Met uw partner, met uw kinderen, vrienden of burens. Een verstandig idee, want later is eerder dan u denkt, weten ook moeder Tonnie en dochter Wilma Dirken.

Moeder is vaak bij activiteiten van KBO te vinden. Dochter steekt een groot deel van haar tijd in haar werk als provinciebestuurder. Tonnie en Wilma Dirken bevinden zich in twee heel verschillende levensfasen. Toch blijkt dat, als ze samen praten over later, dezelfde zaken hen bezighouden: hoe willen we wonen als de jaren gaan tellen, wie kan voor mij zorgen, hoe word ik gezond ouder? Waarbij Wilma over deze thema's niet alleen nadenkt voor haar eigen toekomst, maar als lid van Gedeputeerde Staten ook voor die van de inwoners van Noord-Brabant.

Doorzetters

“We hebben gemeen dat we beide harde werkers zijn”, zegt Tonnie. Met smaak hapt ze in de stroopwafel die haar dochter naast het kopje koffie heeft gelegd. “Wilma is heel actief. Ze was als kind al overal graag bij; de majorettes, carnaval. Ik was als meisje ook druk, ik moest al jong hard werken. Ik bracht melk bij de mensen thuis, eerst met paard en wagen, later met een busje. Ik ben daarmee gestopt toen ik trouwde.” Wilma vult aan dat zij en haar moeder allebei ook heel zelfstandig zijn. “Wij hebben geleerd om voor jezelf op te komen en voor jezelf te kunnen zorgen. Er werd ons altijd voorgehouden: als je goed kunt doorleren, moet je dat ook doen!” Moeder Tonnie knikt instemmend. “Wilma kreeg op de lagere school het advies naar het gymnasium te gaan. Daarvoor moest ze naar Roosendaal, naar de grote stad, terwijl al haar klasgenootjes naar Oudenbosch gingen. Ze kwam uiteindelijk op de universiteit en ook daar was ze een doorzetter. Enkele

vakken waren erg technisch, maar dat was voor haar juist een stimulans om vol te houden.” Wilma herkent dat doorbijten in haar huidige werk als gedeputeerde. Ze heeft het loodzware dossier Stikstof onder haar hoede en moet bewerkstelligen dat de stikstofuitstoot teruggedrongen wordt. “Ik geloof heilig dat we dat in Brabant voor elkaar krijgen”, zegt ze met een rotsvast vertrouwen.

Onder de mensen

Doorzetten en positief blijven, het zit in de genen van de dames Dirken. “Ik kreeg begin dit jaar eerst een longontsteking en toen een akelige bacteriële ontsteking”, geeft moeder Tonnie als voorbeeld. “Ik kon wekenlang niets meer. Maar ik ben ertegen blijven vechten en heb onlangs alle medicijnen afgebouwd.” Wilma schenkt haar 87-jarige moeder een bemoedigende glimlach. “Klopt”, zegt ze, “volhouden en niet opgeven is absoluut onze rode draad.” Nu Tonnie opnieuw alles kan, doet ze ook weer actief mee aan de activiteiten van KBO. “Ik weet niet hoelang ik al lid ben van KBO Zegge, al sinds mensenheugenis. Ik ben destijds samen met mijn man lid geworden om onder de mensen te zijn. Ik ga overal mee naartoe. Onlangs hebben we een dagtochtje gemaakt naar een orchideeënkwekerij en we zijn naar het Orgelmuseum in Hilvarenbeek geweest. Kerst, carnaval, ik sla het niet over. En zeker de bingo niet; die is elke twee weken. Dan kan ik koekskes winnen of een pak appelsap”, glimlacht Tonnie.

Goede ouderenhuisvesting

Als het overal zo zou zijn als in Zegge, dan zou de wereld er een stuk mooier uitzien, denkt Wilma Dirken. Ze houdt zich als provinciebestuurder bezig met wonen en ruimtelijke ordening. “Voor ons geldt hetzelfde als voor het rijk en voor gemeenten: we bouwen zelf geen huizen”, geeft ze aan. >>

‘Volhouden en niet opgeven, dat is absoluut onze rode draad’

“Maar we gaan wel over de regels: waar wordt wat gebouwd? We maken daarover afspraken met de gemeenten. We sporen Brabantse regio’s aan woonzorgvisies te maken en we organiseren informatiedagen over hoe je goede ouderenhuisvesting vormgeeft. Het beeld is nog vaak dat er slechts één soort oudere bestaat: iedereen boven de zestig zou hetzelfde zijn en willen. Maar net als bij jongeren zijn er ook bij ouderen veel verschillende wensen en ideeën. Er zijn bijvoorbeeld senioren die graag collectief willen wonen. Voor wat we noemen ‘de derde bouwstroom’ - naast de corporaties en de ontwikkelaars - geven we subsidie; mensen die samen in collectief opdrachtgeverschap ouderenhuisvesting voor zichzelf willen realiseren. We willen die derde bouwstroom bekender maken en gemeenten voorbeelden laten zien van geslaagde projecten. Waar wonen en ruimte bij elkaar komen, vooral in het landelijk gebied, is waar de provincie meekijkt over de schouder van gemeenten. Met alle provincies samen voeren we het gesprek met de minister, bijvoorbeeld over regelaanpassing.”

Prefab bouwen

Wilma Dirken denkt dat het goed zou zijn als de provincie sommige woninggerelateerde zaken die nu nog bij het rijk liggen zelf zou kunnen aanpakken. “Dan zouden we sneller kunnen werken. Nu worden berekeningen over hoeveel woningen we over tien, twintig en dertig jaar denken nodig te hebben door zowel het rijk als de provincies gemaakt. Dat kost gewoon extra tijd, dat is jammer.” Onder de nieuwe Omgevingswet moeten gemeenten een omgevingsplan maken. Daarin kunnen gemeenten bepalen wat waar in de gemeente een plek kan krijgen. Dat geldt ook voor woningbouw. Zo draagt een gemeente bij aan snellere vergunningen voor onder andere nieuwe woningen. “Met gemeenten die

daarin geïnteresseerd zijn bekijken we nu hoe dat juridisch goed geregeld kan worden. Dat kan bouwplannen versnellen. Daarnaast focussen we, samen met bouwbedrijven, op nieuwe technieken, bijvoorbeeld op huizen die rechtstreeks uit de fabriek komen. Er zijn al prachtige voorbeelden van complexen die prefab zijn gebouwd. Zo hopen we versnelling te krijgen, want dan hebben we ineens huizen die in één dag opgetrokken kunnen worden.”

Rollator afbouwen

Ontelbare ouderen stromen graag door naar een meer geschikte woning, mits de huisvesting betaalbaar en plezierig is. Dat komt de doorstroming ten goede: bouwen voor oud is ook goed voor jong. “Veel gemeenten roepen: ‘We willen bouwen voor jonge gezinnen’. Ik vraag ze dan altijd: ‘Waar haal je die vandaan?’ Zoveel jonge gezinnen zijn er niet meer in onze dorpen en kleinere kernen”, beargumenteert Wilma Dirken de nadruk op juist het bouwen voor senioren. Moeder Dirken wil zo lang het kan in haar eigen eengezinswoning blijven. “Het gaat nog prima”, zegt ze. “Ik kan de trap nog goed op, al zijn er wel extra beugels geïnstalleerd. Ik kook nog zelf. Toen ik geveld werd door de ontstekingen at ik kant- en klaarmaaltijden, maar die waren me veel te zout. Ik werd ook aan- en uitgekleeft door de thuiszorg. Dan zat ik soms al om half zeven ‘s avonds in mijn pyjama. Blij dat dat niet mee hoeft! Ik word nu nog tweemaal per week geholpen bij het douchen, dat is wel fijn. Nu probeer ik nog de rollator af te bouwen. Dat wil ik gewoon! Ik ben een boerendochter. Ik kan alles: koeien melken, op het land werken, ik heb zelfs nog pèrd gereden, iedere dag naar de melkfabriek. Die rollator aan de kant, dat moet ik ook kunnen!” Wilma kijkt haar moeder glimlachend en bewonderend aan. Ze zegt het niet, maar waarschijnlijk denkt ze: ‘Zo moeder, zo dochter’. ■

WILMA DIRKEN heeft de portefeuille Ruimte, Wonen, Stikstof en Veiligheid onder haar hoede. De 52-jarige gedeputeerde vindt dat iedereen in Brabant moet kunnen wonen zoals hij of zij wil. “Helaas zitten de regels soms dwars. Waarom zou je je huis bijvoorbeeld niet in tweeën mogen splitsen als je wat ouder wordt? Of als stoppende boer je huis verhuren aan woongroepen? Die regels moeten soepeler worden, daar blijf ik me de komende jaren voor inzetten.”

‘Ik kan alles: koeien melken, op het land werken, ik heb zelfs nog pèrd gereden’

Judith Tielen (rechts): 'Een periodieke check creëert de mogelijkheid gezond ouder te worden'

Pleidooi voor consultatiebureaus voor ouderen:

EVEN CHECKEN HOE DE GEZONDHEID IS...

Laagdrempelige consultatiebureaus voor senioren kunnen met controles, advies, preventie en vaccinaties helpen langer gezond en vitaal te blijven, meent Tweede Kamerlid Judith Tielen.

MOTIE

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

- constaterende dat consultatiebureaus voor 98 procent van de zuigelingen en peuters toegang bieden tot preventie en vroegsignalering van gezondheidsrisico's en -problemen;
- overwegende dat de jeugdgezondheidszorg bijdraagt aan werkdrukverlaging van de eerstelijnszorg;
- overwegende dat ook kwetsbare volwassenen en ouderen behoefte hebben aan laagdrempelige en eenduidige toegang tot preventie (onder andere met vaccins) en vroegsignalering;
- verzoekt de regering te onderzoeken of en op welke manier voor ouderen een soortgelijke voorziening als het consultatiebureau deze eenduidige toegang kan bieden, met een positief effect op de werkdruk in de eerstelijnszorg, en gaat over tot de orde van de dag.

‘We moeten niet meer wachten tot er ineens iets ernstigs gebeurt’

De taal is altijd wat formeel en komt afstandelijk over. Veel mensen haken dan ook af als ze een motie lezen die is ingediend in de Tweede Kamer. En dat is jammer, want moties bevatten vaak goede ideeën en plannen. De motie hierboven werd in januari ingediend door VVD-Kamerlid Judith Tielen. Eenvoudig gezegd stelt zij voor om te onderzoeken of er consultatiebureaus voor volwassenen, en dan met name voor ouderen, kunnen worden opgezet. Net zoals die al bestaan voor kinderen van nul tot vier jaar en hun ouders. Die consultatiebureaus, waarvan er bijna honderdzeventig in Nederland zijn, kunnen door de ouders vrijwillig worden bezocht. Ze krijgen er kosteloos preventief advies en goede raad over de gezondheid van hun kleine spruit. Bovendien worden op de bureaus baby's, peuters en kleuters gevaccineerd volgens het Rijksvaccinatieprogramma.

In gesprek

In haar motie geeft Judith Tielen aan dat vergelijkbare consultatiebureaus voor ouderen kunnen zorgen voor het tijdig signaleren van gezondheidsrisico's.

Ook door het geven van relevante vaccinaties kunnen consultatiebureaus bijdragen aan het langer gezond blijven. Dat levert een win-winsituatie op, want senioren kunnen met hun vragen over vaccinaties terechtop het bureau. Senioren Netwerk Nederland pleit al langer voor het opzetten van een netwerk van consultatiebureaus voor ouderen. Eerder dit jaar kwam het daarmee landelijk in het nieuws. Leo Bisschops, voorzitter van Senioren Brabant-Zeeland en woordvoerder namens Senioren Netwerk Nederland: “We hielden een pleidooi voor het opnemen van vaccinaties tegen gordelroos in het Rijksvaccinatieprogramma, en meteen voor consultatiebureaus waar de vaccinaties kunnen worden verstrekt. Op die bureaus kunnen ook de fysieke testen en gesprekstafels van onze Vitaliteitsdagen worden uitgevoerd. De metingen die tijdens zo'n dag worden uitgevoerd bieden senioren een waardevol inzicht in hun vitaliteit, maar het zijn momentopnames, terwijl het juist belangrijk is dat sommige zaken vaker gescreend en gevolgd worden.” Alle reden om in gesprek te gaan met Judith Tielen en te ontdekken op welke manier ze samen kunnen optrekken om dit te realiseren.

Ingeburgerd

“Ik vind het belangrijk dat mensen, en dus ook ouderen, de verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven”, vertelt Judith Tielen in het overleg met onder meer Leo Bisschops. “De politiek moet daarvoor de voorwaarden scheppen. Consultatiebureaus kunnen helpen kwetsbare senioren hun leven zo lang mogelijk te laten leiden zoals ze dat zelf wensen.” Bisschops stelt vast dat jeugdconsultatiebureaus ingeburgerd zijn; 98 procent van de kinderen komt er. “Een consultatiebureau voor ouderen zou in dezelfde sfeer moeten zijn; ingebed in »

het dagelijks leven. Heel normaal dat je daar zo nu en dan naartoe gaat, even laat kijken hoe de situatie is en met advies naar huis gaat. Dat spreekt ons erg aan”, aldus Leo Bisschops.

Periodieke check

“Preventieaanbevelingen over niet-roken, meer bewegen en gezonde voeding blijven op jongere leeftijd vaak niet kleven”, constateert Tielen. “Pas als je ergens beginnend last van krijgt, verandert de zaak. Dát is het moment om over gezondheid in gesprek te gaan. Over hoe je levensstijl eruit ziet. Als je ouder wordt, is het handig om in de gaten te houden of je veroudering wel op een normale manier verloopt. Dus nog vóórdát je een keer valt en je heup breekt of een nare hartafwijking blijkt te hebben. Zo’n periodieke check met eenvoudige verwijsmogelijkheden creëert de mogelijkheid om bewust bezig te zijn met verouderen op een zo gezond mogelijke, bij u passende manier. Dat zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn, en dat kan in een consultatiebureau. Je kunt er advies en tips krijgen.” Tielen vindt het een goed idee om ook metingen te laten plaatsvinden. “Bijvoorbeeld over het valrisico. Vanaf je vijftigste vinden er al veranderingen in het looppatroon plaats. Ga maar eens op een terras zitten en zie hoe slecht veel mensen lopen. Periodieke controle van het valrisico zou heel veel leed en ellende kunnen voorkomen.”

Ontmoetingsplein

In een consultatiebureau zouden vrijwilligers, zoals gepensioneerde zorgverleners, en beroepskrachten kunnen samenwerken. Het kan een soort ontmoetingsplein worden, wat zoveel mogelijk wegblijft van het medische circuit. Naarmate de leeftijd oploopt kan de frequentie van de consultaties oplopen: van één keer per jaar voor jongere senioren naar bijvoorbeeld één keer per maand op hoge leeftijd. Het zijn zomaar

wat ideeën die tijdens het gesprek over tafel gaan. “We moeten niet meer wachten tot er ineéns iets ernstigs is, maar het gesprek daarover periodiek voeren en vooruit denken”, stelt Tielen. “Zeker bij de oudere doelgroep constateer ik daaraan een grote behoefte”, vult Bisschops aan. “Dat type gesprekken vindt nu nog te veel plaats ná een incident. Mensen die na een val met een gebroken heup op de intensive care komen en daar de vraag krijgen: ‘Wat wilt u?’ Daar is meestal niet over nagedacht en ze moeten het antwoord schuldig blijven. Soms kunnen ouderen in die emotionele situatie geen beslissing nemen en komt de vraag bij de zoon of dochter terecht. Maar ook die kan geen knoop doorhakken, want er is nooit eerder over gesproken. Ook voor kinderen van de ouderen is een consultatiebureau - en een bezoek daaraan - een goed plan.”

Inzichten verzamelen

Het voorstel van Judith Tielen kreeg bijval in de Tweede Kamer. De motie werd aangenomen; er komt een onderzoek naar de haalbaarheid van consultatiebureaus voor ouderen. Maar hoe vervolgens verder? Hoe wordt dit voorstel ‘van het papier afgetrokken’, één van Tielens stokpaardjes. Het Kamerlid glimlacht. “Het vraagstuk gaat natuurlijk verder dan alleen het opzetten van consultatiebureaus. De vraag is hoe we in Nederland ouder worden meer kunnen verbinden aan gezondheid en gezondheidsoplossingen. Het consultatiebureau is daar een vorm van. Laten we samen inzichten verzamelen waar we iets mee kunnen, bijvoorbeeld door te gaan praten met consultatiebureaus voor zuigelingen.” Leo Bisschops kan zich daarin helemaal vinden: “Laten we hierin inderdaad samen optrekken. Het is een goed idee om te onderzoeken wat de overheid, het maatschappelijk middenveld en de mensen zelf kunnen doen. Wij zijn erbij!” ■

JUDITH TIELEN
(52) is bijna zeven jaar lid van de Tweede Kamer. Sinds twee-en-een-half jaar is ze namens de VVD woordvoerder Gezondheid en Zorg. Judith wist al op jonge leeftijd dat ze de politiek in wilde. “Want politiek gaat over alles. En alles is politiek”, zegt ze. Voordat Tielen Kamerlid werd, zat ze bijna vier jaar in de gemeenteraad van Utrecht.

Dit jaar spreekt *ONS Magazine* met krachtige vrouwen uit de politiek over actuele thema’s die voor senioren van belang zijn. Zo spraken we eerder met Agnes Joseph van NSC, Mona Keijzer van BBB en Sarah Dobbe van de SP.

Algemene voorziening of maatwerk- voorziening: een dunne scheidslijn

Een rolstoelgebonden man vraagt dagbesteding aan op een professionele zorgboerderij. Het doel is om zijn vereenzaming tegen te gaan. De gemeente wijst de professionele dagbesteding af en verwijst naar een buurthuis. Is dit aanvaardbaar?

‘Wij vinden het niet aanvaardbaar dat meneer het met een buurthuis moet doen’

OOK HULP NODIG?

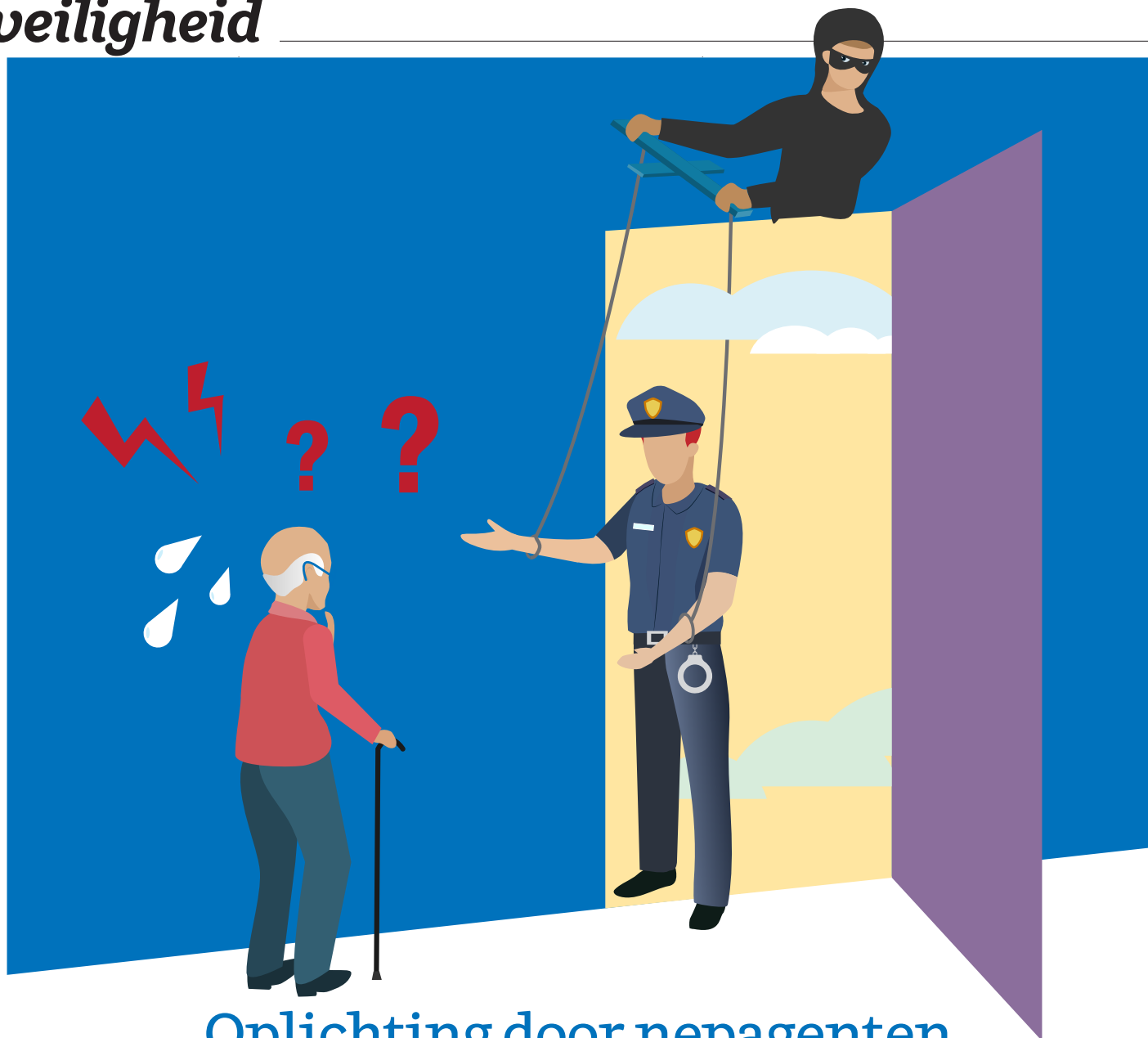
Komt u er met uw gemeente niet uit? Neem dan contact op met uw lokale KBO-afdeling. Een cliëntondersteuner of vrijwillige ouderenadviseur kan u dan misschien verder helpen.

In Nederland kennen we voor de invulling van dagbesteding enerzijds algemene voorzieningen, en anderzijds maatwerkvoorzieningen. Een algemene voorziening is het aanbod van diensten of activiteiten dat - zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers - toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning. Dat kan bijvoorbeeld een buurthuis of wijkcentrum zijn, dat met subsidies wordt bekostigd door de gemeente. Bert van 't Laar, oud-bestuursrechter en werkzaam bij de juridische helpdesk van KBO, zegt: “Deze algemene voorzieningen worden toch wel betaald. Het is voor gemeenten voordeliger om naar deze voorzieningen te verwijzen dan naar maatwerkvoorzieningen.”

Een maatwerkvoorziening wordt wél afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon. Bijvoorbeeld zorg in een

professionele zorgboerderij, maar ook het vervoer daarnaartoe. Deze voorzieningen zijn voor de gemeente kostbaarder. “Waarvoor je in aanmerking komt, hangt van een individuele beoordeling door de gemeente af”, legt Bert uit. “Bij zoiets als dementie, is duidelijk dat gespecialiseerde zorg nodig is. Maar in het geval van deze casus, is de scheidslijn dunner. Meneer zoekt dagbesteding omdat hij eenzaam is; daar zou een buurthuis een antwoord op kunnen zijn. Maar deze man is afhankelijk van zijn rolstoel en is niet in staat om op eigen gelegenheid naar een buurthuis te gaan. Ook heeft hij een spraakprobleem. Wij vinden het dus niet aanvaardbaar dat deze man het met een buurthuis moet doen.”

Bert is samen met de man een bezwaarprocedure gestart. Ze hebben aannemelijk kunnen maken dat de man de professionele, op hem afgestemde zorg van de zorgboerderij wel degelijk nodig heeft om zijn kwaliteit van leven te verbeteren. ■

Oplichting door nepagenten

KIJK UIT VOOR BLUF IN BLAUW

Criminelen hebben een nieuwe truc bedacht: ze doen zich voor als politieagent en proberen zo waardevolle spullen te stelen van met name ouderen. De politie maakt zich zorgen om de toename van dit soort babbeltrucs.

De telefoon gaat. Een keurige mannenstem aan de andere kant van de lijn stelt zich voor als politieagent. Hij vertelt dat er recent iemand is aangehouden bij u in de buurt en dat deze persoon een briefje bij zich had. Daar zou uw adres op staan, met daarbij gegevens over waardevolle spullen in uw woning. De agent waarschuwt dat het raadzaam is om uw waardevolle spullen door de politie te laten ophalen. Zo zijn ze veilig en kunnen ze niet door criminelen worden meegenomen. Hij biedt aan om diezelfde middag nog iemand langs te laten komen om alles te regelen.

Spullen veiligstellen

Ondanks dat velen direct hun wenkbrauwen zullen optrekken en het zaakje niet vertrouwen, hebben criminelen met dit type babbeltruc al verschillende slachtoffers gemaakt in de afgelopen maanden. In de regio Oost-Brabant zag de politie het aantal meldingen van ‘nepagenten’ plotseling behoorlijk toenemen. In januari 2024 werd nog maar vijf keer melding gemaakt van deze babbeltruc; in mei 2024 was dat al 109 keer. De gemiddelde leeftijd van de ‘doelgroep’ van de criminelen is 78 jaar. “Helaas zijn er veel ouderen die erin trappen”, vertelt Niels Hoeben van politie Oost-Brabant. Hij geeft leiding aan een speciaal onderzoeksteam dat zich richt op het opsporen van nepagenten. “Het telefoontje van dit soort nepagenten is voor velen overrompend.

In die zin doen ze het slim: ze praten op mensen in en blijven soms wel een uur aan de lijn. In dat uur proberen ze vertrouwen te scheppen en zeggen bijvoorbeeld: ‘Uw adres staat op het briefje dat onze verdachte bij zich had, en mogelijk zijn er nog meer medeverdachten. Het is écht beter om uw waardevolle spullen door ons te laten veiligstellen’. Dan gaat de deurbel en staat er ineens een jongen voor de deur. Dat zijn soms knaapjes van nog geen zestien jaar oud in een korte broek en een T-shirt, die de spullen komen ophalen. Daar raken slachtoffers door overdonderd: voordat ze weten wat er is gebeurd, zijn hun spullen al weg. Het is heel schrijnend, en hoe naïef het misschien ook klinkt, het gebeurt te vaak dat het deze nepagenten lukt om mensen op te lichten.”

Goed nadenken

Gelukkig zijn er op dit moment vooralsnog meer mislukte pogingen dan succesvolle oplichtingen, ziet Hoeben. Maar toch: elke oplichting is er één te veel. “Daarom vinden we het belangrijk om mensen bewust te maken van deze nieuwe babbeltruc. Het is natuurlijk heel mooi dat veel mensen goed van vertrouwen zijn. Dat moeten we ergens ook koesteren. Maar het is ook belangrijk om kritisch te zijn en goed te blijven nadenken.” De buit van de criminelen verschilt per geval. Soms nemen de criminelen alleen boodschappengeld mee, in andere gevallen is het een groot bedrag aan spaargeld of dure sieraden. Hoeben en zijn collega’s hebben niet het idee dat slachtoffers specifiek worden geselecteerd op hun vermogen. “Ze bellen gewoon willekeurige mensen en zien wel wie toehapt. En het zijn wel vaak uitgerekend ouderen die antieke sieraden hebben liggen, of wat meer geld in huis hebben. Er zijn ook verhalen van mensen die naar aanleiding van het telefoontje al een envelop vullen en klaarleggen. Dan komen ze aan de deur, het slachtoffer »

‘Ze praten op mensen in en blijven soms wel een uur aan de lijn’

overhandigt de envelop en klaar. Lekker makkelijk. In andere gevallen komt de betreffende jongen aan de deur daadwerkelijk binnen. Hij stelt dan bijvoorbeeld aanvullende vragen over een eventuele kluis in huis. Het zijn keer op keer jonge gasten die mikken op snel geld of juwelen die zo voor het oprapen liggen. Gelukkig gaat dat negen van de tien keer geweldloos. Een heel enkele keer gaat het om diefstal met geweld.”

Direct ophangen

Op dit moment ziet de politie met name het aantal meldingen in Oost-Brabant en Limburg sterk stijgen, maar Hoeben voor-spelt dat die olievlek zich snel over de rest van het land zal verspreiden. Zijn belangrijkste boodschap om zoveel mogelijk slachtoffers te voorkomen: “De politie komt nóóit zomaar langs om spullen of geld in bewaring te nemen”. Hoeben drukt mensen daarom op het hart om het gezond verstand te blijven gebruiken: “Vertrouwt u het niet wanneer u door een politieagent gebeld wordt? Hang dan op. U kunt gerust zeggen: ‘Ik vertrouw dit niet’. Dat is vaak al voldoende om de nepagent zijn interesse te laten verliezen. Deze mensen bellen op een dag misschien wel honderd mensen. Als u laat blijken dat u doorheeft dat er iets niet klopt, haakt hij waarschijnlijk zelf al af. Hang liever een keer te veel op dan te weinig en waarschuw vervolgens iemand anders. U kunt uw buurman of uw kind bijvoorbeeld vertellen wat er is gebeurd. Het is ook verstandig om de politie te bellen en een melding te maken. Ook wanneer u telefonisch al heeft ingestemd met het afgeven van uw spullen, kunt u dat aan de deur altijd nog weigeren.” Als er eenmaal iemand aanbelt kunt u besluiten toch niet open te doen of de persoon aan de deur om zijn politie-identificatiebewijs vragen. Op dit pasje moet een politielogo staan, een foto en een dienstnummer. Het kan zijn dat de

Vera Scharren werd recent gebeld door een nepagent en stuurde haar verhaal aan de redactie van ONS:

“Toen ik tijdens het telefoontje achterdochtig werd, kreeg ik een dienstnummer en een telefoonnummer van deze meneer. Voor de verzekering was het nodig dat er foto’s werden gemaakt van mijn sieraden, werd gemeld. Dat kwamen ze graag doen. Omdat ik dat pertinent weigerde, werd het gesprek afgerond met de mededeling dat het mijn eigen risico is, aangezien mijn adres gevonden zou zijn bij opgepakte inbrekers. Tot zover is het vooral een vreemd verhaal en is er niks ernstigs gebeurd. Inmiddels weet ik dat het elders anders is verlopen. Daar kwam inderdaad iemand aan de deur. Terwijl de argeloze bewoner telefonisch naar een andere ruimte werd gepraat, griste deze persoon alles wat op tafel lag mee en verdween.” De boodschap van Scharren: “Hang op, leg neer, verbreek de verbinding. Het is fraude”.

‘De politie komt nóóit zomaar langs om spullen of geld in bewaring te nemen’

‘Vertrouwt u het niet, bel 112 en laat niemand binnen’

crimineel een neppasje bij zich heeft, dus zo’n identificatiebewijs zegt nog steeds niet alles. Het advies van de politie: vertrouwt u het niet, bel 112 en laat niemand binnen.

Moeilijk onderzoek

Het onderzoeksteam van Hoeben is druk bezig met het in kaart brengen van deze groep criminelen. Dat is nog best lastig, vertelt hij. “De daders gebruiken veel verschillende telefoonnummers en telefoontoestellen, dat maakt onderzoek lastig en omvangrijk. We zijn er ook nog niet achter hoe ze aan hun lijsten met telefoonnummers en adressen komen, en hoe de criminelen hun loopjongens voor hun karretje spannen.” Daarom werkt het onderzoeksteam van Hoeben in de komende maanden hard aan de opsporing van deze criminelen. Want behalve het bestellen van onwetende slachtoffers maken ze zich ook nog eens schuldig aan het ondermijnen van de politie. En dat is kwalijk, stelt Hoeben, want de politie moet nu juist het instituut zijn waar mensen op kunnen vertrouwen. Hij drukt mensen op het hart: “Als er iets gebeurt dat u wantrouwt, meld het dan. Hoe meer meldingen, hoe beter wij zicht krijgen op de omvang van deze criminaliteit. Volg uw intuïtie, uw eerste gevoel. Voelt het niet goed? Hang op en bel de politie.” ■

Martine Martinali (75) uit Haaren:

‘Creëren is een levensbehoefte’

Kunst stroomt bij Martine Martinali door de aderen. Dat kan ook niet anders als je stamt uit een grote, artistieke familie. Levenskunstenaar noemt zij zichzelf, omdat ze alles gedaan heeft wat haar verwonderde. Maar het meeste geluk haalt ze uit beeldhouwen.

“Toen ik 25 jaar geleden ging beeldhouwen, ben ik gestopt met schilderen. Die twee dingen gaan in mijn hoofd niet samen. Het driedimensionale vind ik fijn. Een beeld kun je voelen, vastpakken en eromheen lopen. Ik hou van organische vormen. Soms maak ik eerst een tekening of een voorbeeld in klei. En dan ga ik aan de slag met steen. Albast en serpentijn zijn mijn favoriete stenen, want daar kan je zo lekker in hakken. Je ziet sneller resultaat dan in materiaal dat je alleen kunt vijlen. Met mijn kunst uit ik mijn liefde, vrijheid en geluk. Of pijn, want dat heb ik in mijn leven ook ervaren. Het is vaak heel persoonlijk. Creëren is voor mij een eerste levensbehoefte. Als ik niks meer kan maken, ga ik dood.” ■

CREACTIEF MET ONS

Wilt u uw hobby ook tonen aan een groot publiek? Dat kan tijdens *Creatief met ONS* van 14 tot en met 19 januari 2025 op de Senioren Expo in Veldhoven. Kijk voor meer informatie en aanmelden op www.kbo-brabant.nl/creactief.

Boeken, films, uitstapjes en andere interessante dingen

Het oudste planetarium

Bezoek het Eisinga Planetarium, het oudste werkende planetarium ter wereld. Het museum toont de actuele stand van de planeten en biedt een indrukwekkende collectie astronomische instrumenten en tentoonstellingen over het heelal. Een deel van het museum is gevestigd in een voormalige koffiebranderij.

Locatie: Eise Eisingastraat 3, 8801 KE Franeker

Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Zondag van 11.00 tot 17.00 uur.

Tussen 1 april en 31 oktober ook open op maandag van 11.00 tot 17.00 uur.

Entree: € 6,00

Meer info: www.eisinga-planetarium.nl

OPROEP

Heeft u een mooi boek gelezen, een indrukwekkende tentoonstelling bezocht of een andere leuke uitstap gemaakt? Wij zijn benieuwd!

Stuur uw tips naar de redactie van *ONS Magazine*:

**redactie@
onsmagazine.nl**

Boekentips

Elke maand ontvangt de redactie vele boekentips. We zetten er een aantal voor u op een rij:

Ga als een rivier, Shelly Read

Uitgeverij: Luitingh-Sijthoff, € 22,99

Getekend door een verloren verleden, Leo Heerkens

Uitgeverij: Mijnbestseller.nl, € 20,60

De parel van de pastoriekeuken, Lyda Westerink

Uitgeverij: Elikser, € 19,50

Van Swiebertje tot Zorro, Arie Pieters

Uitgeverij: Mijnbestseller.nl, € 16,00

De Laatste Natie, Karl Sallets

Uitgeverij: De Laatste Natie, € 37,00

Het Opiumbed, Ferdinand M. Bertholet

Uitgeverij: London Books, € 22,50

Maak de wereld beter, Robert Vuijsje

Uitgeverij: Thomas Rap, € 20,00

Dwangarbeid voor de nazi's,

Henk van der Linden

Uitgeverij: Aspekt, € 29,95

Als je toch honderd wordt, kun je net zo goed gelukkig zijn, Rhee Kun Hoo

Uitgeverij: Lev., € 22,99

Bron: Militair Historisch Museum

Timberwolves

Wat begon als een hobby is uitgegroeid tot een museum gericht op de bevrijders van de gemeente Zundert: de Amerikaanse 104e infanteriedivisie met als bijnaam

Timberwolves. Het Militair

Historisch Museum heeft een uitgebreide collectie van uniformen, wapens, munitie en gebruiksvoorwerpen uit de periode 1940-1945.

De collectie heeft als streven gebeurtenissen en verhalen uit de gemeente tentoon te stellen. Middels diorama's wordt de bevrijding gedocumenteerd.

Locatie: Nieuwmoersweg 2B, 4885 KK Achtmaal

Openingstijden: april tot en met september op zaterdag van 13.00

tot 17.00 uur, oktober tot en met maart alleen op afspraak.

Entree: gratis

Meer info: www.militairhistorischmuseumachtmaal.nl

Nóg meer ontspanning

op www.onsmagazine.nl

Historische muziekmachines

Museum Speelklok presenteert zelfspelende muziekinstrumenten van vroeger en nu. Van de grootste draaiorgels en koninklijke klokken tot de kleinste muziekdosjes: in het museum staan muziek en techniek centraal. Met verschillende tentoonstellingen en activiteiten verrast het museum jong en oud. Er klinkt gegarandeerd vrolijke muziek uit alle hoeken van het museum midden in het centrum van Utrecht.

Locatie: Steenweg 6, 3511 JP Utrecht

Openingstijden: dinsdag tot en met zondag van 10.00 tot 17.00 uur. Tijdens officiële schoolvakanties ook geopend op maandag.

 Entree: € 15,50

Meer info:

www.museumspeelklok.nl

Routes van de Oostvaardersplassen

Maak een wandeling door natuurgebied De Oostvaardersplassen, onderdeel van het jongste Nationale Park van Nederland. De Oostvaardersplassen zijn in trek bij vogels, Konikpaarden, edelherten en hekrunderen. Dit komt mede door het gebied met wilde begroeiing, wilgenbos en moeras. Vergeet niet een kijkje te nemen op het uitkijkpunt De Kleine Praambult. De route is ruim elf kilometer, maar kan ook ingekort worden.

Locatie: Kitsweg 1, 8218 AA Lelystad

Entree: gratis

 Meer info: https://assets.plaeece.nl/odp-flevoland/other/glto-2022-03-route-5_998973914.pdf

Oude spullen met mooie verhalen

Bezoek de unieke verzamelingen in Museum AFS, waaronder de collectie van Geert Obdeijn. Deze bijzondere man heeft door de jaren heen tal van gebruiksvoorwerpen uit het verleden verzameld, elk met hun eigen verhaal. De meeste objecten heeft hij gekregen, want kopen deed hij zelden. Geert geeft regelmatig rondleidingen en deelt zijn passie. Daarnaast zijn er in het museum collecties van landbouwminiaturen te bekijken, een filmcollectie van Sonnenberg en het dorpsarchief van Schalkhaar. Voor koffie bent u welkom in de buurtkamer.

Locatie: Frieswijkerweg 7, 7433 RB Schalkhaar

Openingstijden: van 1 maart tot en met 31 oktober op woensdag van 14.00

 tot 17.00 uur en vrijdag en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Entree: € 4,00

Meer info: www.museum-afs.nl

Nuttige tip uit grootmoeders huishoudgids
1001 nuttige wenken

Troebel geworden olijfolie moet men verwarmen, waarna het weer helder wordt.

Route langs de geschiedenis van vrouwen

Fiets langs prinsessen, heksen en Maria van Echt naar Roermond in een 42,5 kilometer lange fietsroute. Tijdens de route fietst u langs indrukwekkende en soms grimmige verhalen van vrouwen, over hun kracht en het onrecht wat hen is aangedaan. De route begint bij Museum van de Vrouw en eindigt in het Cuypershuis.

Locatie: Plats 1, 6106 AP Echt

 Meer info: www.hartvanlimburg.nl/nl/locatie/fietsroute-langs-prinsessen-heksen-en-maria

BR.O.NR. 10.001/24

Tachtigjarige weduwe, vlot, slank, spontaan, charmant en nog zin in het leven, zoekt een beschaafde, betrouwbare, goedgeklede, reislustige man die mijn hartsvriend wil worden. Een levensgenieter die net als ik dol op Spanje is, die de vlinders nog wel eens wil voelen en kan genieten van de kleine dingen in het leven. Omgeving Breda. Vermeld in uw reactie alstublieft uw telefoonnummer.

BR.O.NR. 10.002/24

Weduwe van 77 jaar, spontaan en zorgzaam, zoekt een lieve weduwnaar van ongeveer dezelfde leeftijd. Een kleine beperking is geen bezwaar. Ik houd van mensen en gezelligheid, fietsen, tuinieren, een terrasje pikken. Het zou fijn zijn als je niet rookt en drinkt. Herken jij je hierin? Laat dan iets van je horen. Reacties liefst met foto en telefoonnummer. Reacties liefst uit omgeving Veldhoven.

BR.O.NR. 10.003/24

Jeugdige, 73-jarige vrouw (weduwe) zou graag in contact komen met een vlotte, goedgeklede, jeugdige weduwnaar in de leeftijd tot 75 jaar. Ik houd onder andere van wandelen, uit eten, terrasje pakken, theater, museumbezoek en zonvakanties. Het zou erg fijn zijn om een man te ontmoeten die deze dingen ook leuk vindt. Ik ben woonachtig in de regio 0492. Ben jij die weduwnaar die zich wel kan vinden in bovenstaande, dan wil ik je graag een keer ontmoeten.

BR.O.NR. 10.004/24

Vlotte weduwevrouw (77) zoekt een (niet-rokende) vriendin/maatje om leuke dingen mee te ondernemen. Ik vind het leuk om samen creatieve dingen te doen, te wandelen, winkelen of een terrasje te pakken. Ik ben op zoek naar iemand uit de omgeving van Fijnaart. Ik hoop een vriendin te vinden die bij mij past en samen de eenzaamheid wil vervangen door wederzijdse gezelligheid.

Reageren?

Stuur uw bericht in een gesloten envelop naar Redactie *ONS Magazine* en zet linksboven op de envelop: 'Reactie Contactoproep *ONS*' en het nummer van de oproep waarop u reageert.

Wij sturen uw envelop ongeopend door. Vermeld uw naam, adres of e-mailadres in uw reactie, zodat de ontvanger contact met u kan opnemen.

Adres

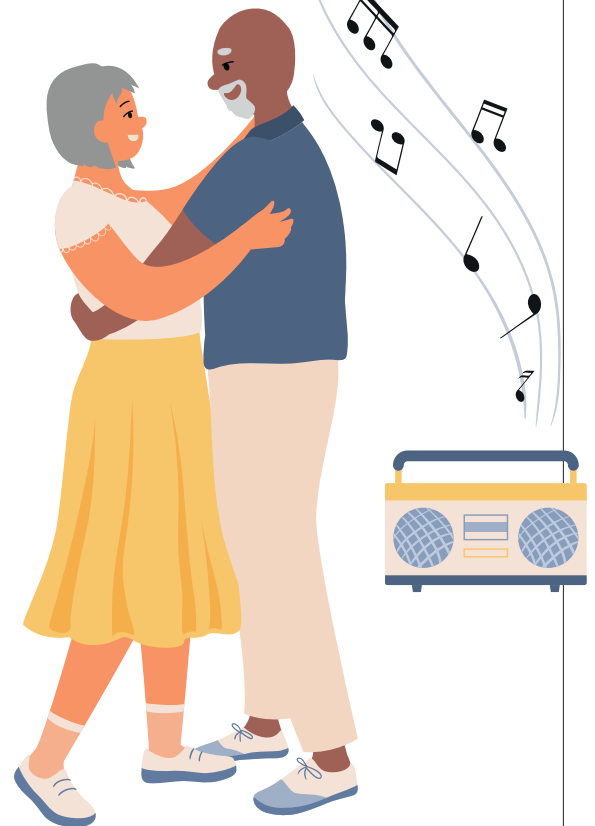
Redactie *ONS Magazine*,
Postbus 3240,
5203 DE 's-Hertogenbosch
of [contactadvertentie@
kbo-brabant.nl](mailto:contactadvertentie@kbo-brabant.nl)

Groet & Ontmoet

Mocht u uw oproep liever online plaatsen, dan kunt u dat doen op Groet & Ontmoet op www.kbo-brabant.nl Groet & Ontmoet staat garant voor veel gezellige contacten!

Is uw oproep geplaatst?

Vergeet u niet om altijd een reactie te sturen, óók aan de mensen met reacties waar u verder niet op in wenst te gaan? Het is maar een kleine moeite en het wordt heel erg op prijs gesteld!

BR.O.NR. 10.005/24

Deze leuke, spontane vrouw van tachtig jaar zoekt een maatje om de eenzame uren op een fijne manier in te vullen. Denkend aan bijvoorbeeld een goed gesprek, autotochtje, uitstapje. Omgeving 013.

BR.O.NR. 10.006/24

Nu ik wat ouder ben, 85+, zou ik graag nog een maatje ontmoeten die net als ik van een gezellig praatje houdt en zo nu en dan iets gaan drinken. Ik kan me nog goed verplaatsen met mijn auto. Ik houd van natuur en heb nog een brede belangstelling voor allerlei dingen. Graag een reactie uit de Kempen.

BR.O.NR. 10.007/24

Ik ben een man van 74 jaar en zoek een leuke vrouw om samen leuke dingen te doen. Ik hou van wandelen, fietsen, een terrasje pakken en voetbal, een leuke sport om naar te kijken. Ik woon in Eindhoven en kijk uit naar je reactie.

E	G	N	N	E	E	H	R	A	A	W	A	
L	E	E	E	T	H	C	I	L	R	E	V	
R	L	L	S	N	C	E	D	K	R	T	O	
U	E	E	Y	M	E	I	R	I	E	A	N	
U	U	B	L	S	E	L	L	R	K	L	D	
S	Q	B	A	H	S	E	E	F	E	L	M	
N	A	O	T	T	S	G	R	Z	N	R	I	
E	R	H	A	C	E	H	A	D	I	O	S	
T	C	E	K	N	N	V	A	T	N	U	C	
E	W	N	T	V	T	N	D	N	G	N	D	
S	N	E	W	L	I	E	H	A	K	D	N	
I	S	G	R	O	E	I	U	K	A	I	O	
M	N	A	E	K	U	E	I	R	L	R	R	
T	E	W	P	L	D	O	S	E	M	A	B	
S	T	E	O	P	W	R	I	J	V	E	N	P
R	T	E	D	N	W	P	U	O	R	E	L	
E	U	V	F	I	I	S	E	K	E	V	U	
K	T	H	C	I	L	N	O	Z	N	O	H	
T	S	S	A	G	N	E	G	E	T	T	S	

Puzzel mee en win! Een Spark Bike Touring t.w.v. € 1.999,-

De Spark Bike Touring is de perfecte fiets voor senioren om zo lang mogelijk veilig en comfortabel te kunnen blijven fietsen. Met zijn lage instap en speciaal ontwerp staat u met beide voeten veilig op de grond. Ideaal voor iedereen die zorgeloos wil genieten van elke rit. Bij Spark Bike, een Nederlandse fietsfabrikant, staan persoonlijke aandacht en rijcomfort centraal. Kijk voor meer informatie op www.sparkbike.nl/veiligfietsen.

In elke editie van **ONS Magazine** maakt u kans op een leuke prijs. Los de puzzel op, stuur uw oplossing naar de redactie en win een elektrische vouwfiets van Spark Bike.

De woorden zitten horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar ook overlappen. Zoek ze op en streep ze af. De overblijvende letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

ALLROUND	GESMEERD	REGENTES
AVONDMIS	HEILWENS	REKENING
BRAADVET	HOBBELEN	SPROEIEN
CONFLICT	HULPBRON	STUTTEN
CRAQUELE	INWONING	TEGENGAS
DOPERWT	KALMEREN	TOVENARIJ
DUIZELEN	KATALYSE	VEEWAGEN
ECHTHEID	KERSTMIS	VERLICHT
ENGEL	OPWRIJVEN	WAARHEEN
ESSENTIE	OVERKANT	WERKDRUK
ETENSUUR	RAADHUIS	ZONLICHT

Stuur de oplossing van de puzzel, uw naam, adres en telefoonnummer vóór 28 oktober naar: Redactie *ONS Magazine*, Postbus 3240, 5203 DE 's-Hertogenbosch. Of e-mail naar: puzzel@onsmagazine.nl met als onderwerp: 'puzzel ONS 10'.

Winnaars puzzel ONS 7/8

De oplossing van de puzzel was:

ZOMERSPROETEN

De winnaar van een overnachting voor twee in vakantiehôtel Der Brabander is: W. Niesen. De winnaar is geïnformeerd.

MEER PUZZELS?

Elke dag acht nieuwe puzzels voor onze leden op <https://onsmagazine.nl/puzzelen/>